

REGIONAL- OG LAND- DISTRIKTSPOLITISK REDEGØRELSE 2020

Regeringens redegørelse til Folketinget

INDHOLD

1. Indledning	3
2. Levende lokalt erhvervsliv og arbejdspladser	6
3. Stærke lokalsamfund og beslutninger tæt på borgerne	11
4. Nærhed i sundhedsvæsenet	15
5. Adgang til uddannelse.....	17
6. Politi og tryghed i hele Danmark.....	20
7. Gode fysiske rammer og boliger.....	21
8. Lige muligheder for finansiering	22
9. Mobilitet og infrastruktur, der binder landet sammen	25
10. Udviklingen på de danske småøer.....	27
11. Regeringens konkrete initiativer.....	29

1. INDLEDNING

I disse år koncentrerer borgere og virksomheder i de større byer, mens udviklingen i områder uden for de større byer er en helt anden. Udviklingen skyldes en generel centralisering af en række offentlige institutioner, eksempelvis skoler, politi, rådhus og sundhedsvæsen – ofte i forbindelse med en specialisering for at højne kvaliteten. Resultatet er færre og større enheder længere væk fra borgerne. Landdistrikterne har på den baggrund en række udfordringer med manglende nærhed til sygehuse, politi og uddannelse etc. Blandt andet derfor har der, særligt i de senere år, været decentrale initiativer, såsom udflytning af statslige arbejdspladser og aktuelt regeringens udspil om flere nærpoltienheder.

Centraliseringen er sammen med et generelt stigende befolkningstal med til at skabe udfordringer som mangel på kvalificeret arbejdskraft og en utidssvarende samt overskydende bygningsmasse. Der er desuden udfordringer med finansiering af boliger og erhverv. Også en ændret erhvervsstruktur har skubbet på den negative udvikling. Erhverv inden for handel, service og tjenesteydelser samt lettere fremstillingsvirksomhed beskæftiger i dag flere end landbrug, skovbrug og traditionel industri, der historisk har betydet meget for erhvervsaktiviteten i landdistrikterne. Mange landdistrikter har omstillet sig og fundet nye veje, men der er steder, hvor der er behov for en fortsat omstilling og nytænkning.

COVID-19-pandemien har ramt som et chok og forandret verden det seneste halve år. Verdensøkonomien er standset brat op. Det sætter sine tydelige spor i dansk økonomi, der fortsat er på vej ud af et økonomisk tilbageslag, som de færreste havde set komme. Corona-krisen har ramt hårdt, men det er endnu for tidligt at vurdere krisens samlede konsekvenser for henholdsvis land og by. Ønsket om at få indsigt i regionale konsekvenser af krisen er stort – særligt når finanskrisens konsekvenser for landdistrikterne bringes i erindring. Men selv de nyest tilgængelige tal omfatter i mange tilfælde endnu ikke krisen. Det er for tidligt at få et endeligt overblik over konsekvenserne af corona-krisen, men der bør allerede nu være fokus på, at *hele* Danmark kommer på fode igen efter corona-krisen.

Dette års redegørelse viser, at størstedelen af Danmark – også kommuner uden for de større byer – frem til krisen har haft fremgang i beskæftigelse, økonomisk vækst, befolkningstal mv. Men vækstraterne har generelt været højest i de større byer. Redegørelsen peger derudover på, at der også er markante forskelle *inden* for de enkelte kommuner. Tallene tyder således på, at områder med en lav andel af indbyggere i byer samt stor afstand til en større by halter mest efter den generelle udvikling i resten af landet.

Men Danmark er for lille et land til store forskelle. Landdistrikterne og de mindre bysamfund har et stort udviklingspotentiale, som kan og skal udnyttes til at styrke dem. Det er regeringens mål at skabe et sammenhængende Danmark, hvor vi gør op med centraliseringen og skaber gode muligheder for udvikling, arbejdspladser og velfærd i alle dele af landet. Regeringen vil arbejde for, at danskerne får nærheden tilbage og skabe et Danmark, der ikke knækker over. Det kræver en indsats såvel lokalt som fra staten, kommuner og regioner. Det er nødvendigt at iværksætte en indsats, der kan styrke landdistrikternes udvikling, så der er gode muligheder for arbejdspladser og velfærd i hele Danmark. Det er samtidig vigtigt at styrke de små og mellemstore byer, der forsyner landdistrikterne med blandt andet sundhedstilbud, uddannelsesmuligheder og arbejdspladser. Under finanskrisen blev særligt landdistrikterne hårdt ramt og i høj grad

glemt i årene efter, hvilket satte sit tydelige præg på udviklingen i landdistrikterne. Det må ikke ske igen – hverken udfordringerne i byerne eller landdistrikterne må blive glemt eller negligeret.

Regeringen har allerede i sit første år indgået en aftale om en kommunal udligningsreform, præsenteret et udspil til forhandlinger om en ny flerårsaftale for politi og anklagemyndighed, der skal styrke politiets synlighed og lokale tilstedeværelse, ligesom otte nye skattecentre vil blive etableret rundt om i landet i løbet af de kommende år. Regeringen har også styrket LAG-indsatsen, der giver bedre forudsætninger for udvikling i lokalsamfundene og indgået en aftale om en ny strategi for erhvervsfremme i Danmark, så beslutningerne rykker tættere på de lokale virksomheder. Herudover har regeringen styrket erhvervsuddannelserne ved at tilbagerulle den tidligere VLAK-regerings årlige 2 pct. besparelse og øget udkantstilskuddet til almene gymnasier. Det er vigtige tiltag, men der er behov for yderligere for at skabe et sammenhængende Danmark.

Redegørelsens opbygning

Dette års redegørelse er inddelt i en række temaer, der er væsentlige for landdistrikterne og de små øers udviklingsmuligheder. Det drejer sig eksempelvis om arbejdspladser og erhverv, men også offentlig velfærd. Hvert kapitel beskriver udviklingen. Det sidste kapitel indeholder en oversigt over regeringens aktuelle initiativer inden for det pågældende område.

Redegørelsens forskellige definitioner af landdistrikter

For at nuancere udviklingen på tværs af landet anvendes forskellige definitioner af landdistrikter i denne redegørelse. De mest gængse er en gruppering af de 98 kommuner efter kommunetype samt en sognetypologi, hvor afstand til et større byområde (mere end 45.000 indbyggere) er afgørende i begge tilfælde.

Kommunetypologi

Redegørelsen inddeler de 98 kommuner alt efter nærheden til en by på 45.000 indbyggere eller mere.¹

- "Større bykommuner" består af kommuner med én eller flere byer på over 45.000 indbyggere.
- "Kommuner tæt på en større by" består af kommuner, som ikke har byer over 45.000 indbyggere, men hvor medianborgeren har mindre end en halv times kørsel i bil til en by over 45.000 indbyggere.
- "Kommuner længere væk fra en større by" består af kommuner, hvor kommunens største by er mindre end 45.000 indbyggere, og hvor medianborgeren har mere end en halv times kørsel i bil til en by over 45.000 indbyggere.

Sognetypologi

Redegørelsen inddeler sogne i fire typer med afsæt i to dimensioner. Den ene er en by/land-dimension, der afhænger af sognets andel af borgere i byer med mindst 3.000 indbyggere. Den anden afhænger af, om et givent sogn er mere eller mindre end en halv times kørsel i bil fra et større byområde. Afgrænsningen omfatter følgende fire typer af sogne, som er illustreret i tabel 1.1.²

Tabel 1.1 Sognetypologi

	Mindre end en halv times kørsel fra et større byområde	Mere end en halv times kørsel fra et større byområde
Mere end halvdelen af indbyggerne bor i byer med over 3.000 indbyggere	Byområder i eller tæt på de største byer	Byområder længere væk fra de største byer

¹ Større byer forstås som de 11 største byområder samt hovedstadsområdet: Hovedstadsområdet, Aarhus, Odense, Aalborg, Esbjerg, Randers, Kolding, Horsens, Vejle, Roskilde, Herning og Helsingør.

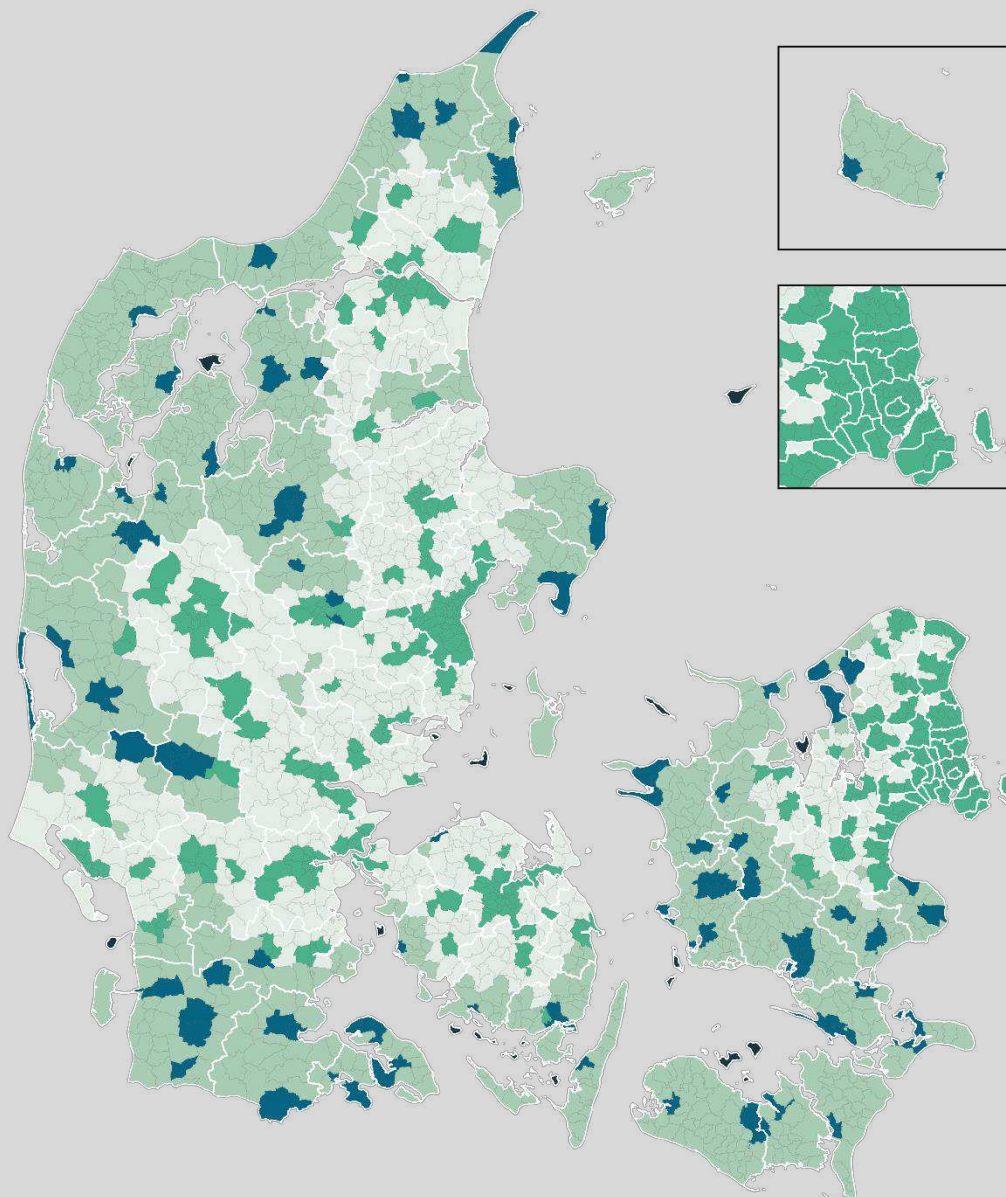
² Definitionen er udarbejdet i forbindelse med Regional- og Landdistriktpolitisk redegørelse 2013.

Mindre end halvdelen af indbyggerne bor i byer med over 3.000 indbyggere

Landdistrikter tæt på de største byer

Landdistrikter længere væk fra de største byer

Figur 1.2 Kort over sognetypologi

Anm.: Kortet er opdateret ift. den oprindelige sognetypologi fra 2013 udviklet af Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, da flere sogne er lagt sammen siden. Ved sognesammenlægning mellem to sogne i hver sin kategori, er det nye sogn kategoriseret som dét af de to tidligere sogne med mindst bytilknytning.
Kilde: Erhvervsministeriet

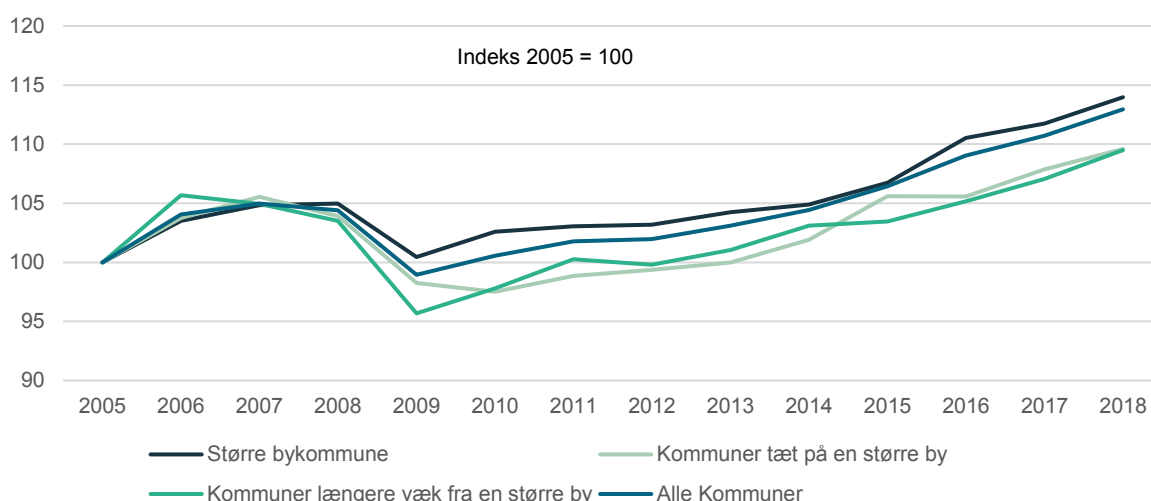
2. LEVENDE LOKALT ERHVERVSLIV OG ARBEJDSPLADSER

Gode muligheder for beskæftigelse, bosætning og vilkår for at drive virksomhed er afgørende for, at landdistrikterne er levedygtige. Landdistrikternes erhvervsliv bidrager i høj grad til dansk økonomi med store brancher, som blandt andet landbrug, produktionserhverv og turisme. Mange af de store danske eksportvirksomheder er placeret i landdistrikterne og afsætter deres produkter i ind- og udland. Ligeledes tiltrækker de danske kyster hvert år mange turister.

Op til corona-krisen, der for alvor ramte Danmark i marts 2020, var den danske økonomi grundlæggende sund. Beskæftigelsen var høj, ledigheden lav, og væksten var pæn. Men corona-krisen har uden tvivl sat sine spor i dansk og international økonomi, og bruttonationalproduktet (BNP) i Danmark ventes at falde med 3,6 pct. i år efterfulgt af en fremgang på 3,6 pct. næste år.³ Dansk eksport står over for et tilbageslag af samme størrelsesorden som under finanskrisen. Der er imidlertid flere indikationer på, at aktiviteten i den globale økonomi er begyndt at vende. Det øger gradvist efterspørgslen efter dansk eksport. På den baggrund skønnes eksporten at stige i takt med, at aktiviteten vender tilbage i udlandet.⁴ Det er endnu for tidligt at konkludere noget endegyldigt om krisens konsekvenser, men de kan meget vel variere fra region til region.

Et historisk tilbageblik viser, at siden finanskrisen har BNP været stigende, men væksten har imidlertid været geografisk skævt fordelt. Mens BNP pr. indbygger er steget med ca. 14 pct. i de større bykommuner siden 2005, er tallet kun ca. 10 pct. i de resterende kommuner. Den forskelligartede udvikling skete primært i forbindelse med finanskrisen, hvor særligt kommuner længere væk fra en større by blev hårdt ramt, jf. Figur 2.1.

Figur 2.1 Udvikling i real BNP pr. indbygger fordelt på kommunetype, 2005-2018 (kædede værdier)

Anm.: BNP er opgjort på arbejdssted, mens indbyggertallet er opgjort på bopælsadresse. Det bemærkes, at BNP fordeles på kommuner baseret på estimater. Ydermere er mellem 1,2 pct. og 4,3 pct. af det samlede BNP i perioden ikke tilskrevet en kommune, da produktionen har fundet sted uden for kommunerne.

³ Danmarks Nationalbank: Udsigter for dansk økonomi, september 2020.

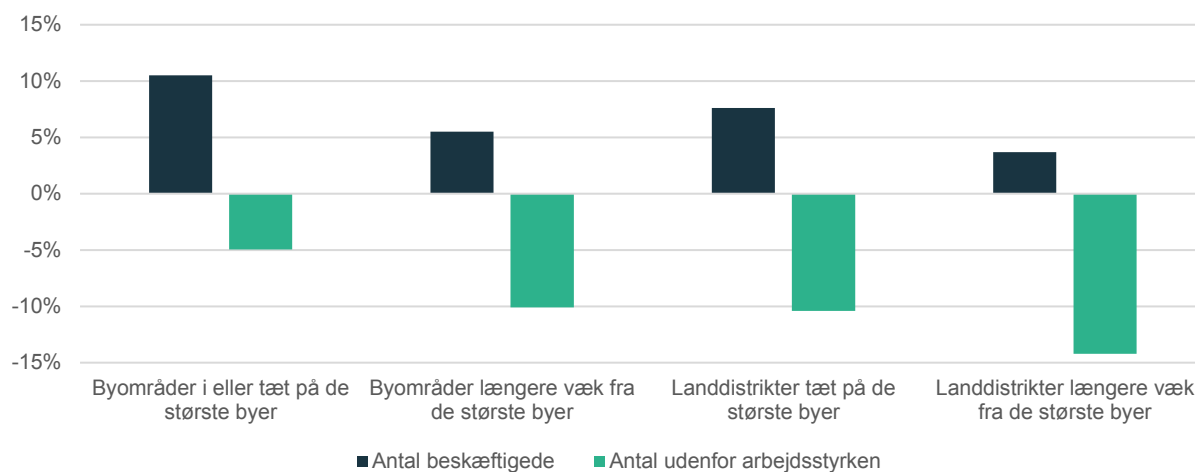
⁴ Finansministeriet: Økonomisk redegørelse, august 2020.

Kilde: Specialkørsel fra Danmarks Statistik samt egne beregninger

Beskæftigelsen har gennem de senere år været i fremgang, og antallet af beskæftigede var i starten af 2020 historisk højt.⁵ Udviklingen på landsplan dækker dog over store geografiske forskelle, hvor fremgangen i perioden 2013-2018 har været størst i byområder i eller tæt på de største byer og væsentligt mere beskeden i landdistrikterne længere væk fra de største byer. En del af forklaringen kan være den demografiske udvikling, hvor befolkningstallet generelt har været nedadgående eller vigende i landdistrikterne.

I samme periode har der været det relativt største fald i antallet af personer uden for arbejdsstyrken i landdistrikterne. Da personer under uddannelse, herunder modtagere af SU, tæller som personer uden for arbejdsstyrken, er den store stigning i antallet af personer under uddannelse i byområder i eller tæt på de største byer den primære forklaring på et samlet mindre fald, jf. Figur 2.2.⁶

Figur 2.2 Udvikling i antal fuldtidsbeskæftigede og antal uden for arbejdsstyrken, 2013-2018 (pct.)

Anm.: Beskæftigelsen er opgjort i fuldtidsansatte personer, og geografien er fordelt på bopælskommune. Uden for arbejdsstyrken indeholder personer i alderen 16-64 år, hvis socioøkonomiske status kategoriseres som "uden for arbejdsstyrken". Det omfatter eksempelvis personer under uddannelse, kontanthjælpsmodtagere, personer på barselsorlov, førtidspensionister, efterlønnere mv.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Med en høj beskæftigelse vil ledigheden være tilsvarende lav. På landsplan udgjorde ledigheden 3,8 pct. af arbejdsstyrken i 2018, og tallet dækker over geografiske variationer, hvor ledigheden generelt er lavere i landdistrikterne end i byerne, jf. Figur 2.3. En del af forklaringen er, at mange unge er fraflyttet landdistrikterne. Der er generelt en større ledighed blandt unge, ikke mindst unge i de større universitetsbyer på grund af dimittendledighed.⁷

En høj beskæftigelse kombineret med en lav ledighed kan udfordre arbejdsgiveres muligheder for at rekruttere arbejdskraft. Før corona-krisen var der områder, hvor nogle brancher og virksomheder oplevede mangel på arbejdskraft og forgæves rekrutteringsforsøg. I de dele af landet,

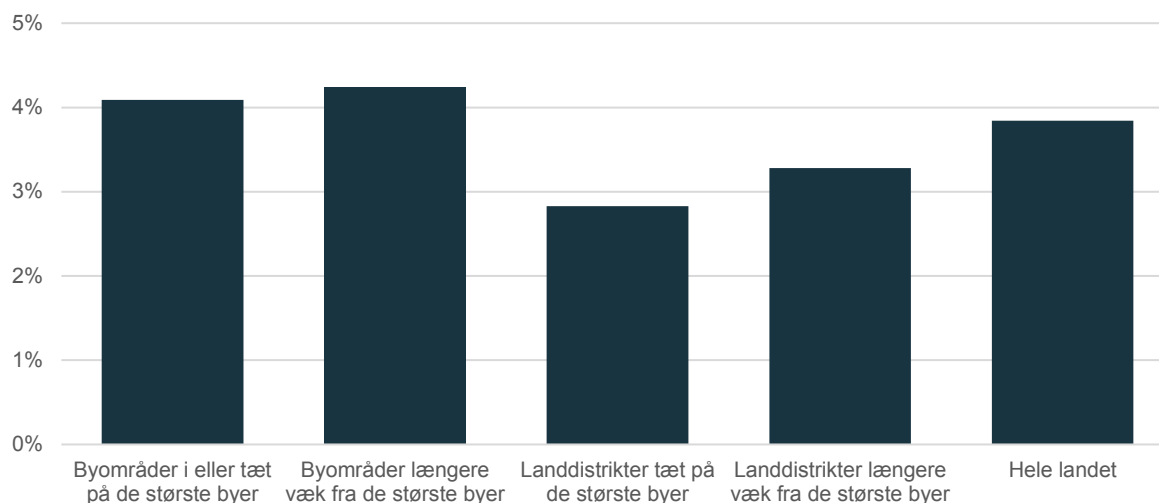
⁵ Danmarks Statistik: Nyt fra Danmarks Statistik, nr. 312, 21. august 2020.

⁶ Udviklingen i antallet af personer under uddannelse har i perioden 2013-2017 (senest opgjorte tal) været ca. 6 pct. i byområder i eller tæt på de største byer. I landdistrikter længere væk fra de største byer er tallet ca. -5 pct. i samme periode.

⁷ Danmarks Statistik: Ledigheden blandt 25-29-årige er steget i langt de fleste kommuner, marts 2018 og Bruttoledigheden er uændret for 15. måned i træk, februar 2020.

hvor arbejdsstyrken stiger mindst eller sågar falder, kan der være risiko for mangel på arbejdskraft under et opsving.

Figur 2.3 Ledighed, 2018

Anm.: Ledigheden er andelen af fuldtidsbruttoledige af arbejdsstyrken, som er defineret som arbejdsduelige i alderen 16 til 64.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Både mennesker og jobs koncentrerer sig i disse år i og omkring de større byer, og jobtilgængeligheden er et udtryk for, hvor mange jobs der kan pendles til fra bopælen. En lav jobtilgængelighed gør typisk et område mindre attraktivt for potentielle tilflyttere på grund af færre karriere- og jobskiftemuligheder.

Jobtilgængeligheden er lav i en række områder længere væk fra de større byer, hvilket blandt andet skyldes en lavere koncentration af jobs. Det gælder i særlig grad for en række øer, Lolland-Falster samt den nordvestligste del af Jylland. Den lave koncentration af jobs kan opvejes af en veludbygget infrastruktur. Jobtilgængeligheden er vokset mest i de kommuner, hvor jobtilgængeligheden allerede var høj, det vil sige i og omkring de store byer, mens den samtidig er blevet mindre i store dele af landet.⁸

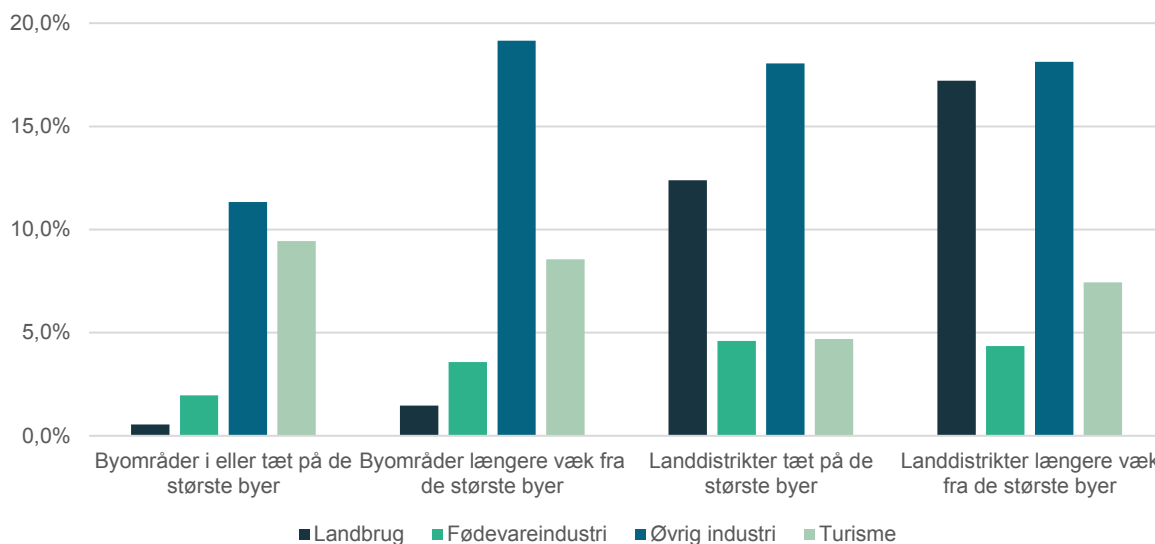
En kommunes andel af beskæftigede i en bestemt branche er et udtryk for branchens betydning og dermed kommunens påvirkelighed i forhold til ændringer i branchens vilkår.

Et blik på branchers betydning i landdistrikterne viser, at landbrug og industri udgør en stor del af erhvervsstrukturen, hvor knap halvdelen af de beskæftigede arbejder inden for disse brancher. Landbrugets andel af den samlede beskæftigelse er faldet markant. I dag er knap hver femte i beskæftigelse inden for landbruget i landdistrikter længere væk fra de større byer, og industrien beskæftiger ligeledes ca. hver femte. Turismen, der også er et væsentligt erhverv i store dele af landdistrikterne, udgør 7,4 pct. af beskæftigelsen i landdistrikter længere væk fra de større byer, og 4,7 pct. i landdistrikter tæt på de større byer, jf. Figur 2.4.

⁸ Danmarks Statistik: Jobtilgængeligheden er vokset, hvor den i forvejen var høj, 2018.

Figur 2.4 Udvalgte branchers andel af den private beskæftigelse, 2018

Anm.: Opgjort på arbejdssted som antal beskæftigede i de givne brancher ift. den samlede private beskæftigelse ultimo november i det foregående år. Andre brancher med privat beskæftigelse tæller skovbrug, fiskeri, bygge og anlæg, handel og transport mv., information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel og udlejning samt erhvervsservice.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

Landbruget har historisk haft stor betydning i landdistrikterne og er stadig et vigtigt erhverv. Der har været en generel konsolidering i landbruget mod større og mere effektive bedrifter. Således er antallet af jordbrugsbedrifter i perioden 2009-2018 faldet med ca. 20 pct. I samme periode er arealanvendelsen steget med 20 pct.⁹

Turisme var før 2020 og udbruddet af COVID-19 et erhverv i kraftig vækst. Antallet af turistovernatninger satte i 2019 rekord for 7. år i træk. Turisternes forbrug skabte i 2018 en omsætning på ca. 132,5 mia. kr. på landsplan, hvoraf knap halvdelen, 63,2 mia. kr., blev skabt i kyst- og naturturismen (uden for de fire største byer). Turismen har størst relativ betydning for den lokale økonomi i en række kystkommuner og i mange ø-kommuner.¹⁰ Den gennemsnitlige beskæftigelseseffekt, det vil sige andelen af skabte arbejdspladser, som er genereret af turismen, var således i 2018 10,5 pct. i landdistrikterne sammenlignet med 5,5 pct. på landsplan.

Udbruddet af COVID-19 har dog ramt turismeerhvervet hårdt. Alene i maj måned faldt feriehusovernatningerne, der i 2019 udgjorde halvdelen af alle kyst- og naturovernattninger, med 56,5 pct. sammenlignet med 2019. Målt på antallet af bookede feriehusuger i juli-september 2020 ser kyst- og naturturismen dog ud til at opleve en fremgang på henholdsvis 7 pct., 23 pct. og 24 pct. hen over sommeren sammenlignet med 2019, primært drevet af danske turister. Selvom kyst- og naturturismen har oplevet en langt højere grad af genopretning end for eksempel storby- og erhvervsturismen, så opvejer de danske overnatninger og tilbagekomsten af udenlandske overnatninger i feriehusene dog ikke tabet i foråret 2020. Endnu værre ser

⁹ Danmarks Statistik: Regnskabsstatistik for jordbrug, 2018.

¹⁰ VisitDenmark: Turismen i Danmark, 2020.

det ud for de næstmest udbredte overnatningsformer i kyst- og naturturismen, henholdsvis hotel- og campingervet.

Turismeerhvervet går således, med lav likviditet, ind i en markant efterspørgselskrise, hvor rejse-lysten i betydelig grad er reduceret både ind i og ud af Danmark. Udfordringen understøttes af den aktuelle opblusning i smittetallene og forskellige landes reaktioner herpå, som skaber betydelig usikkerhed i forhold til udviklingen i den kommende periode.

Allerede før COVID-19 var kyst- og naturturismen udfordret af en mangel på investeringer. Uden offentlige såvel som private investeringer vil det føre til en gradvis forringelse af turismeproduktet. I Danmark er prisen for det samlede turismeprodukt høj,¹¹ og turister har tilsvarende høje forventninger til kvalitet, oplevelser og service kombineret med unik natur. Der er behov for at øge investeringer og kapaciteten inden for nogle overnatningsformer og mindske den fortsatte nedslidning af kapitalapparatet for at sikre fornyelse og forbedring af turismeproduktet, så der kan skabes vækst og udvikling i lokalområderne og bymidterne. Det gælder særligt i flere land-distriktskommuner, hvor turismen har stor samfundsøkonomisk betydning, og hvor udfordringer med at tiltrække investorer og udvide kapacitet er størst.

---

¹¹ Danmark og Norge er de to dyreste lande i det nordeuropæiske konkurrencefelt.

3. STÆRKE LOKALSAMFUND OG BESLUTNINGER TÆT PÅ BORGERNE

Det har stor betydning for lokalsamfundene, at der er lokale arbejdspladser, fritidsaktiviteter, offentlig og privat service mv. i nogenlunde nærhed, så det er muligt at leve et godt hverdagsliv.

Mange landdistrikter har oplevet en tilbagegang i befolkningstallet i de senere år, og særligt har der været et fald i de helt små byer samt det åbne land. Det skyldes en blanding af nettofraflytning af primært unge samt en højere gennemsnitsalder, og dermed lavere fødselsrater. Et faldende befolkningstal og lukning af offentlige og private institutioner er hinandens årsager, men hvis udviklingen ikke håndteres, vil udfordringerne fortsætte, muligvis med stigende kraft i en negativ spiral.

I 2019 steg befolkningstallet i Danmark med ca. 17.000, og tallet dækker over store regionale forskelle. Hovedparten af væksten skete i Region Hovedstaden, mens Region Nordjylland oplevede en beskedent befolkningstilvækst, og Region Syddanmark oplevede tilbagegang. Der er ligeledes forskelle i baggrunden for regionernes befolkningstilvækst, hvor nogle skyldes fødselsoverskud, mens andre skyldes tilflytning eller indvandring, jf. tabel Tabel 3.1.

Tabel 3.1 Regionernes udvikling i befolkningstal, 2019

	Fødsels-overskud	Nettotilflyttede	Nettoindvandrede	Samlet befolkningstilvækst
Region Hovedstaden	7.227	-1.514	4.564	10.461
Region Sjælland	-1.955	1.431	1.063	621
Region Syddanmark	-567	-1.074	1.409	-243
Region Midtjylland	2.785	1.028	1.946	5.662
Region Nordjylland	-228	129	382	181

181

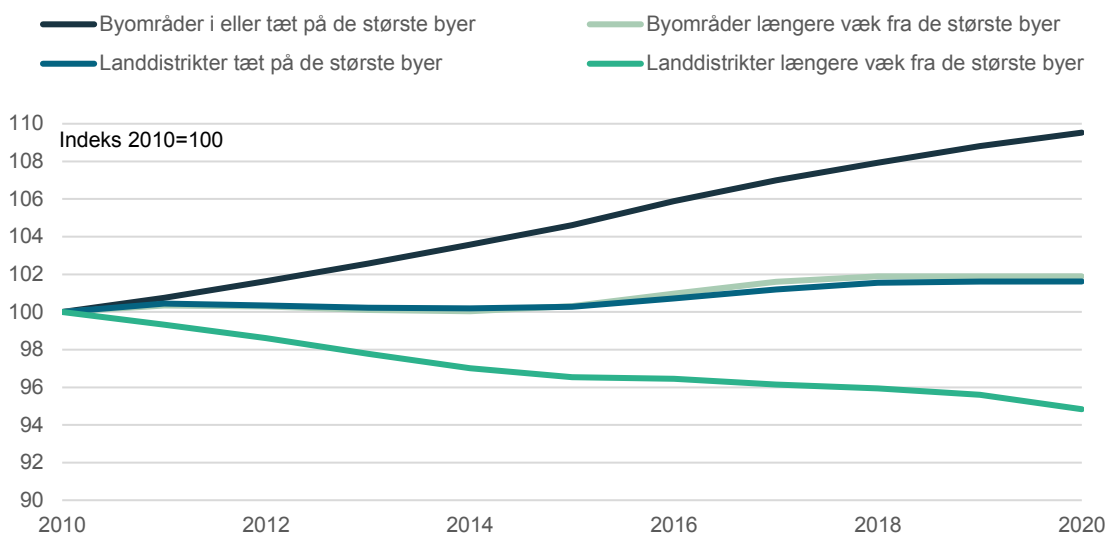
Anm.: Summen af de tre kategorier er ikke lig med "samlet befolkningstilvækst", da der også er korrektioner i den samlede befolkningstilvækst.

Kilde: Danmarks Statistik

Væksten i befolkningstallet i byområder i eller tæt på de største byer har været ca. 1 pct. årligt siden 2010. Byområder længere væk fra de største byer og landdistrikter tæt på de største byer har haft en mindre vækst de seneste fem år, mens befolkningstallet de foregående fem år var stabile. Landdistrikter længere væk fra de største byer har haft et fald i befolkningstallet på ca. 5 pct. samlet siden 2010, jf. figur 3.2.

Denne udvikling er blandt andet et udtryk for den såkaldte dobbelturbanisering, hvor befolkningen søger fra de tyndt befolkede områder og små byer til mellemstore byer. Samtidig er der en bevægelse til de endnu større byer.

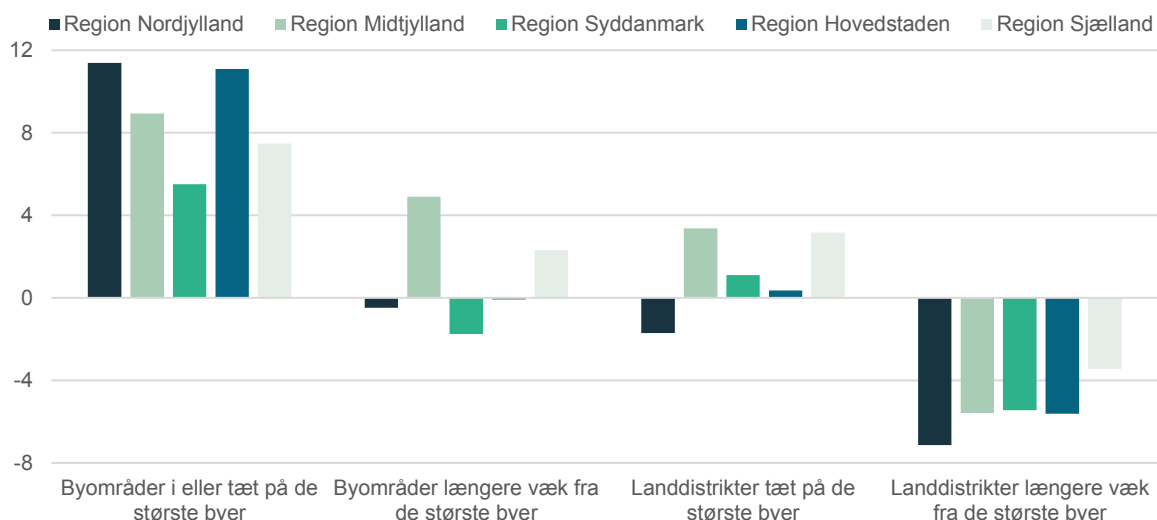
Figur 3.2 Udvikling i befolkningstal fordelt på byer og landdistrikter tæt på og længere væk fra de største byer, 2010-2020

Anm.: Befolkningstallet er opgjort den 1. januar hvert år.
 Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Udviklingen i de forskellige sognetyper på tværs af regioner viser en tydelig tendens. I alle fem regioner har befolkningstallet været stigende i byområder i eller tæt på de største byer. Omvendt har det været faldende længere væk fra de største byer. Region Nordjylland er den region, der både har oplevet størst vækst i indbyggertallet i byområder og samtidig det største fald i landdistrikterne. Her synes urbaniseringen altså at være kraftigst, jf. Figur 3.3.

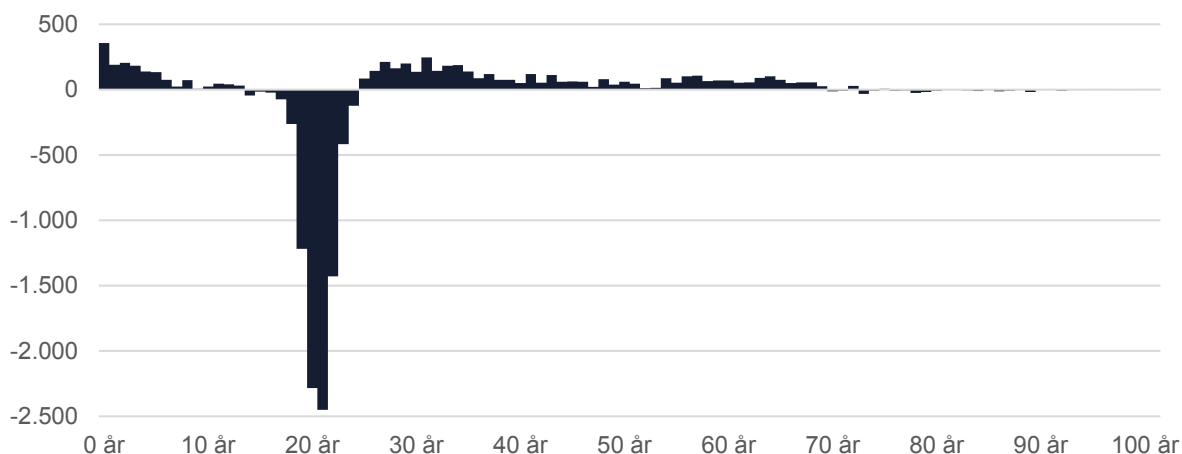
Figur 3.3 Regionale forskelle i udviklingen i befolkningstal siden 2010 (pct.)

Anm.: Figuren viser den procentvise udvikling i befolkningstallet i hver region siden 2010, jf. sognetypologien.
 Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

Tilbagegangen i befolkningstallet er visse steder i landet et resultat af fraflytning og et lavere fødselsoverskud på grund af en aldrende befolkning. Mens de unge i høj grad flytter fra landdistriktskommuner ind til byerne, er der en nettotilflytning af familier og andre i den erhvervsaktive alder til stort set alle kommuner uden for de større byer. Dog er tilflytningen i de fleste kommuner længere væk fra de større byer ikke stor nok til at opveje fraflytningen af unge, jf. Figur 3.4.

Figur 3.4 Nettotilflytninger til kommuner længere væk fra en større by fordelt på alder, 2019

Anm.: Figuren viser nettoantallet af personer, der er flyttet til/fra en kommune, der ligger længere væk fra en større by. Tallene inkluderer personer, der er flyttet mellem kommuner, der ligger længere væk fra en større by.

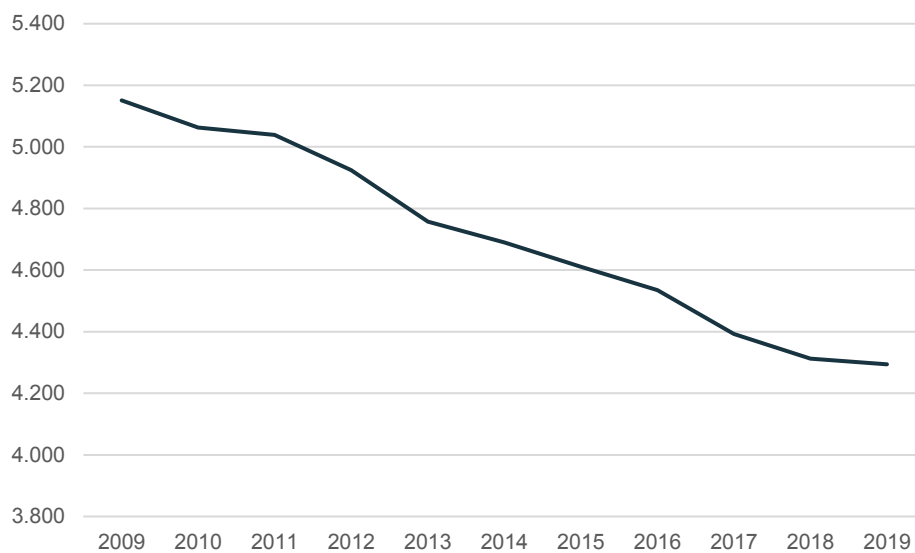
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

Som det vil fremgå af de kommende kapitler, har centraliseringen gennem en længere årrække betydet, at graden af nær offentlig service er forringet i landdistrikterne. Det er ikke kun offentlige institutioner, der er blevet centraliseret. Det er beslutningskraften også. Før 2007 var der 271 kommuner med hver deres kommunalbestyrelse. Nu er der 98. Hvor der tidligere var 14 amter, er der nu fem regioner. Det betyder, at mange oplever, at der i dag er ringere mulighed for, at deres lokalområde bliver hørt.

Detailhandelen er også inde i en udvikling, hvor der sker en centralisering af butikkerne i de større byer, samtidig med at den fysiske detailhandel generelt er udfordret af e-handel. Udviklingen betyder, at den klassiske bymidte med detailhandel og andre serviceerhverv i mange mindre og mellemstore byer udfordres.

Antallet af dagligvarebutikker er faldet fra 5.151 i 2009 til 4.294 i 2019, og tallet har været stabilt faldende år for år. Tallet dækker over en omfordeling mellem butiksstørrelser og typer, hvor der er sket en stigning i antallet af discountbutikker, mens der har været et kraftigt fald i antallet af mindre butikker. I byerne betyder det en ændring af dagligvarehandelen, mens det i de mindste byer kan betyde, at byens dagligvarebutik er lukket, jf. figur 3.5.

Figur 3.5 Udvikling i antallet af dagligvarebutikker, 2009-2019

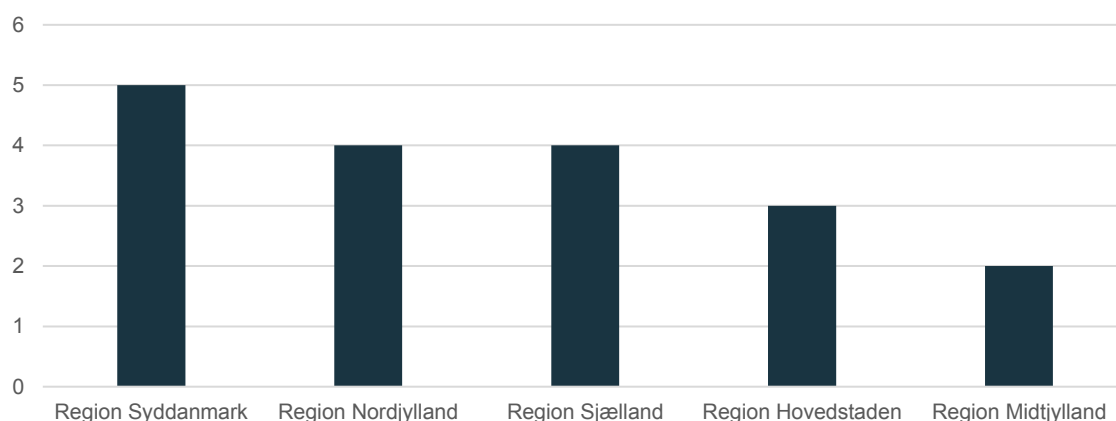

Anm.: Dagligvarebutikker er defineret som store varehuse i dagligvaresektoren og kiosker i conveniencesektoren.
Kilde: Retail Institute Scandinavia

4. NÆRHED I SUNDHEDSVÆSENET

Regionerne bygger i disse år nye supersygehuse, og behandlingerne samles på færre sygehuse. Den nye struktur for sundhedsvæsenet vil betyde, at den specialiserede sygehusbehandling samles på 21 akutsygehuse, som tilbyder specialiseret behandling og kan håndtere akut sygdom. Det skal sikre den nødvendige kvalitet i behandlingen for patienterne. Men det betyder også, at der i nogle områder af landet kan blive længere til behandling, som ikke nødvendigvis skal foretages på et specialiseret sygehus. Det er hovedsageligt i de mindst befolkede regioner, at antallet af sygehuse er faldet, og borgerne i landdistrikterne har fået længere til sygehusbehandling, jf. fFigur 4.1.

Figur 4.1 Antal lukkede sygehuse, 2007-2019

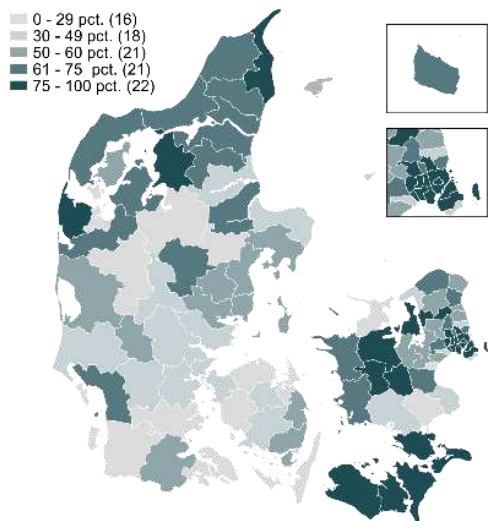

Anm.: Gælder alene somatiske sygehuse. Oversigten gælder også lukning af matrikler ifm. flytning af aktiviteten til en anden matrikel.

Kilde: Sundheds- og Ældreudvalget, 2019-2020, alm. del spm. 6

Ud over udviklingen, hvor flere sygehuse er lukkede siden 2007, er der også udfordringer med lægedækning i almen praksis i flere dele af landet, ikke mindst i landdistrikter. Det betyder, at mange danskere kan have svært ved at finde en praktiserende læge, der modtager nye patienter, hvis de flytter, eller hvis de af andre årsager ønsker at skifte alment praktiserende læge. Lægedækningsudfordringerne er særligt markante i Nordjylland, Vestsjælland, Lolland-Falster og hovedstadsområdet, jf. fFigur 4.2.

Figur 4.2 Lægepraksis med lukket for tilgang, 2019

Anm.: Yderregisteret. Regions- og udbudsklinikker er ikke medtaget. Kun klinikker med over 100 patienter er talt med.

Kilde: Praktiserende Lægers Organisation (PLO)

5. ADGANG TIL UDDANNELSE

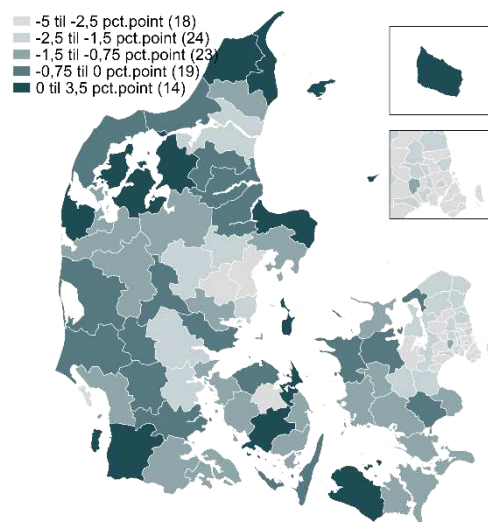
Uddannelsesmuligheder har stor indflydelse på bosætning, og særligt unge er tilbøjelige til at flytte i forbindelse med optag på videregående uddannelser. Derfor er adgangen til uddannelse i hele landet vigtig for at tiltrække og fastholde unge, men også for at gøre landdistrikterne og de små og mellemstore byer mere attraktive for borgere og virksomheder.

Gode uddannelsesmuligheder har samtidig stor betydning for virksomheders adgang til kvalificeret arbejdskraft. Her spiller ungdomsuddannelserne en væsentlig rolle. Nogle af de små gymnasier uden for de store byer er økonomisk pressede, blandt andet som følge af faldende elevtal. Samme problemstilling gør sig gældende for erhvervsskolerne i landdistrikterne, som har oplevet en faldende søgning i de seneste par år. Dette skal ses i sammenhæng med, at antallet af unge i landdistrikterne er faldende. Frem mod 2030 bliver ungdomsårgangene desuden mindre, hvilket ligeledes bliver en udfordring for ungdomsuddannelserne.¹²

På samme måde er adgang til velfærdsuddannelser i hele landet afgørende for, at den offentlige sektor i alle dele af Danmark kan rekruttere medarbejdere i eksempelvis sundhedsvæsenet, ældreplejen og på børneområdet.

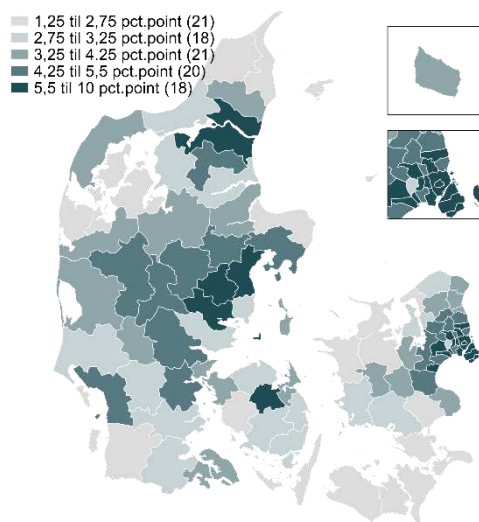
Fra 2013 til 2019 er andelen af befolkningen med en erhvervsfaglig uddannelse faldet i størstedelen af kommunerne. De kommuner, hvor andelen er steget, er typisk beliggende længere væk fra de større byer, jf. figur 5.1. I samme periode er andelen af befolkningen med en videregående uddannelse som den højest fuldførte steget i samtlige kommuner, hvor stigningen er størst i de større bykommuner samt omkringliggende kommuner, jf. figur 5.2.

Figur 5.1 Udvikling i andelen af befolkningen med en erhvervsfaglig uddannelse, 2013-2019

Anm.: Andelen af personer i den arbejdsdygtige alder (15-69 år).
Udvikling i andelen er opgjort i procentpoint.
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

Figur 5.2 Udvikling i andelen af befolkningen med en videregående uddannelse, 2013-2019

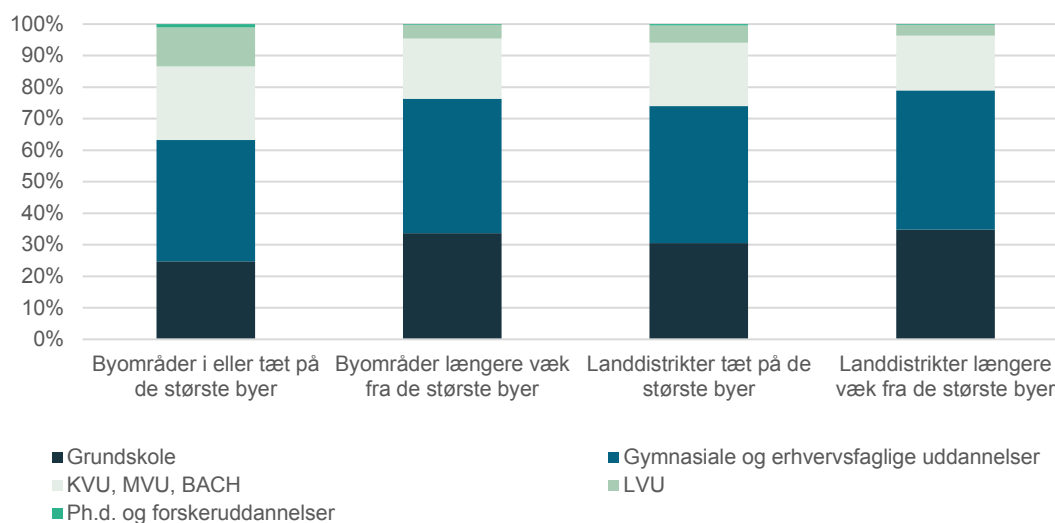
Anm.: Andelen af personer i den arbejdsdygtige alder (15-69 år).
Udvikling i andelen er opgjort i procentpoint.
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

Befolkningen længere væk fra de større byer har oftere en grundskole eller erhvervsfaglig uddannelse som den højest fuldførte, mens befolkningen med en længerevarende uddannelse udgør en større andel i byområder tæt på de større byer. Andelen af personer med en lang

¹² Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning, 2020-2030 (15-20-årige).

videregående uddannelse er ca. tre gange større i byområderne tæt på de større byer end i resten af landet, jf. fFigur 5.3.

Figur 5.3 Befolkningens højeste fuldførte uddannelse, 2019

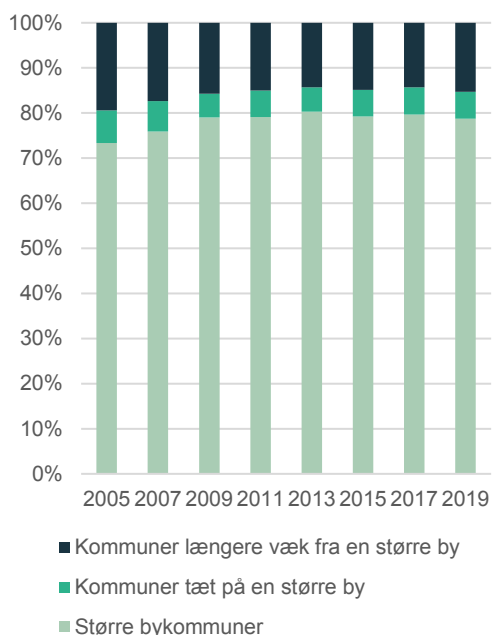

Anm.: Figuren er opgjort efter bopælssogn. Uddannelserne er grupperet efter DISCED. Kun personer med alderen 15+ er talt med.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

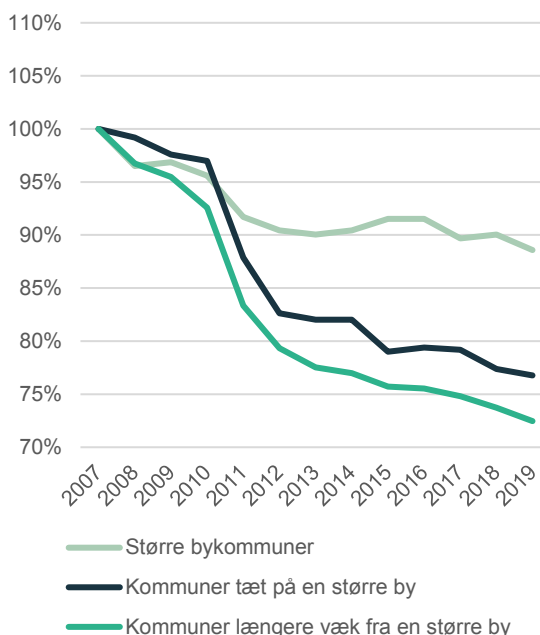
I perioden 2005-2019 er større bykommuners andel af tilgangen på professionsbacheloruddannelser steget fra 73 pct. til 79 pct. Omvendt er andelen faldet for kommuner tæt på en større by og særligt kommuner længere væk fra en større by, hvor andelen er faldet fra 19 pct. til 15 pct. Ses der alene på de fire store uddannelsesbyer, Storkøbenhavn, Aarhus, Odense og Aalborg, er andelen af elevtilgangen på professionsbacheloruddannelser steget fra 60 pct. til 63 pct., jf. fFigur 5.4. På folkeskoleområdet er det kommuner længere væk fra de største byer, der har haft den største relative nedgang i antallet af skoler siden 2007, mens større bykommuner har haft den mindste nedgang, jf. Figur 5.5. Det sker ofte som led i en effektivisering eller for at øge kvaliteten, men resulterer også i en generel større afstand til nærmeste folkeskole.

Figur 5.4 Udvikling i andelen af tilgang for professionsbachelororer, 2005-2019

Anm.: Ved tilgang forstås antal individer, som er startet på institutionen/uddannelsen.
 Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet

Figur 5.5 Udvikling i antal folkeskoler, 2007-2019

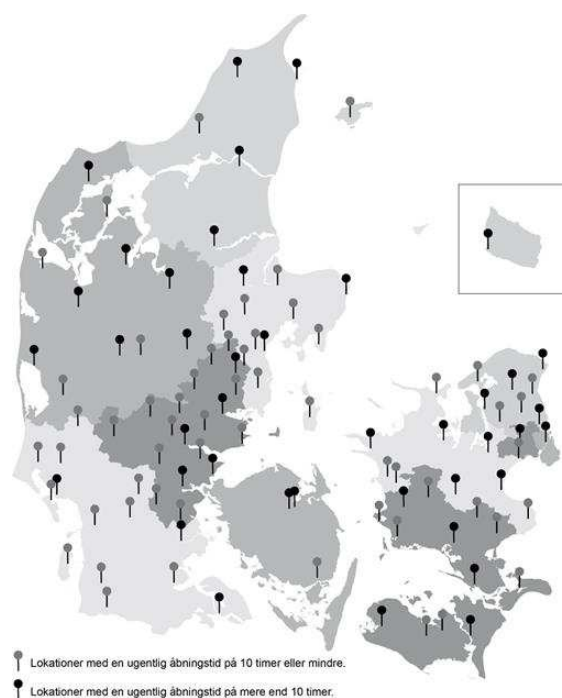

Anm.: Opgørelserne tager ikke højde for historiske skift i skolernes institutionstype eller enhedsart. Institutionsregisteret er et administrativt register, som ikke indeholder en forløbshistorik for de enkelte skoler. Det betyder, at det er den seneste oplysning i Institutionsregisteret om skolernes enhedsart og institutionstype, der afgør, om en skole indgår i opgørelsen. Det medfører en lille usikkerhed i de opgjorte tal, da skoler i sjældne tilfælde kan ændre enhedsart eller institutionstype. Eksempelvis kan nævnes en skole, som går fra at være en hovedinstitution til at være en afdeling. I dette tilfælde vil skolens enhedsart skifte, og skolen vil i indeværende opgørelse indgå som afdeling i alle skoleår, selvom skolen reelt var en hovedinstitution tidligere og således ikke burde tælle med i de tidligere år. Opgjort pr. 30. september 2019.
 Kilde: Børne- og Undervisningsministeriets Institutionsregister

6. POLITI OG TRYGHED I HELE DANMARK

Borgerne skal opleve et politi, som er nærværende og skaber tryghed rundt om i hele Danmark – dér hvor danskerne har brug for det. Det tryghedsskabende og borgernære politiarbejde er blevet udfordret af de seneste års nye opgaver med blandt andet terrorbevogtning og grænsekontrol. Samtidig er der gennem en årrække gennemført reorganiseringer i politikredsene, der har betydet, at politiet i dag er fysisk til stede færre steder i landet. Politiet har i dag 99 lokationer, hvor der er ugentlig åbningstid for borgerbetjening. Kun 41 af disse lokationer har en åbningstid på mere end 10 timer om ugen, jf. figur 6.1.

Figur 6.1 Kort over politiets lokationer med ugentlig åbningstid, 2020

Kilde: Rigspolitiet

7. GODE FYSISKE RAMMER OG BOLIGER

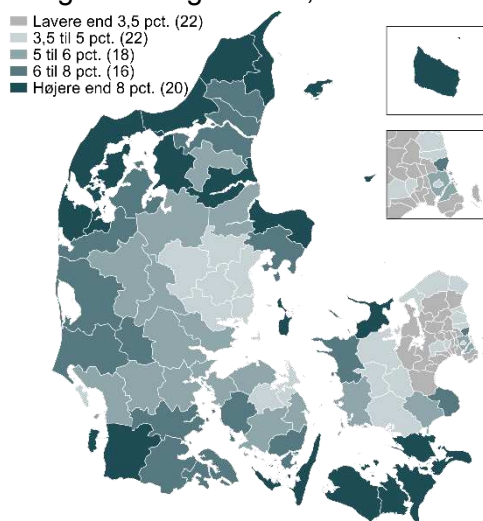
Gode fysiske rammer, såsom adgang til natur, indbydende og levende bymiljøer og mulighed for at bosætte sig i attraktiv og tidssvarende boligmasse, er vigtige forudsætninger for at tiltrække og fastholde borgere.

Ejendomsmarkedet i flere områder uden for de store byer er præget af et skævt forhold mellem udbud og efterspørgsel. Det viser sig blandt andet i antallet af ubeboede boliger – herunder usælgelige huse, der står og forfalder. Specielt ø-kommunerne, Lolland-Falster og Nordvestjylland er præget af et stort antal ubeboede boliger, jf. Figur 7.1.

Ubeboede boliger udgør en udfordring for boligmarkedet, da et relativt højt antal ubeboede boliger skaber et overudbud og gør det mindre attraktivt at købe bolig i området. Når nogle huse forfalder, kan det også påvirke muligheden for at sælge nærliggende ejendomme. Denne udvikling er med til at fastfryse boligmarkedet i visse områder.

Problematikken har også bredere samfundsmæssige konsekvenser. Ubeboede boliger påvirker ikke blot attraktiviteten af et område i forhold til bosætning, men også turisme, og kan medvirke til at skabe en demografisk ubalance, ligesom der kan skabes grobund for boligspekulanter, der lejer boliger ud til udsatte borgere.

Figur 7.1 Andel ubeboede boliger af boligmassen, 2020

Anm.: Ubeboede boliger defineres som boliger uden tilknyttet CPR-nummer opgjort den 1. januar. Statistikken er baseret på Bygnings- og Boligregistret (BBR) og det Centrale Personregister (CPR).

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

De små og mellemstore byer er vigtige for udviklingen i landdistrikterne, fordi de er med til at forsyne landdistrikterne med blandt andet sundhedstilbud, kulturliv, uddannelsesmuligheder, indkøbsmuligheder og arbejdspladser. Bymidter har historisk set været – og er i mindre grad i dag – centrum for udveksling af varer og tjenesteydelser, kulturelle og sociale aktiviteter.

En konsekvens af udviklingen, hvor funktioner er blevet nedlagt, er, at nogle bymidter henligger halvtomme, selvom andre serviceerhverv i et vist omfang rykker ind. Det påvirker byernes attraktivitet og dermed mulighed for at tiltrække bosætning og erhverv. Det påvirker ligeledes bosætningen i de omkringliggende landdistrikter, når der bliver længere til specifikke servicetilbud.

8. LIGE MULIGHEDER FOR FINANSIERING

Boligmarkedet i nogle yderområder af landet har været udfordret siden finanskrisen. Det betyder blandt andet, at nogle borgere i disse områder har haft sværere ved at finansiere boligkøb. Regeringen har fokus på, at der skal være lige vilkår for at opnå finansiering, uanset hvor i landet man er bosat. Regeringen er i gang med at se på mulighederne for, at finansieringsvilkårene i landdistrikterne kan forbedres.

Det går dog bedre på boligmarkedet i yderkommunerne i forhold til for bare nogle få år siden. I en del yderkommuner er liggetiderne på huse faldet markant, og boligsalget er steget. Det viser en oversigt over de 20 kommuner med det største absolutte fald i den gennemsnitlige liggetid for huse de seneste to år (Tabel 8.1). Faldende liggetider og øget boligsalg i en række yderkommuner peger på, at bedringen på boligmarkedet på landsplan de senere år også er nået ud i landdistrikterne. Dette skal dog holdes op imod udviklingen over en længere periode, idet flere af kommunerne stadig har en højere gennemsnitlig liggetid på boliger i 2020 end under finanskrisen, hvor boligmarkedet lå underdrejet.

Tabel 8.1 Ændring i liggetider og antal solgte boliger for de kommuner med de 20 største fald i liggetider i perioden, 2018-2020

	Ændring liggetid i antal dage – enfamilieshuse	Ændring i antal salg – enfamilie- eshuse
Vesthimmerlands	-304	3
Norddjurs	-227	-15
Varde	-172	-2
Morsø	-140	14
Nordfyns	-134	-12
Ringsted	-123	8
Slagelse	-122	38
Hjørring	-105	15
Ringkøbing-Skjern	-96	25
Kalundborg	-94	22
Skive	-94	-6
Struer	-82	16
Herning	-73	2
Gentofte	-67	-14
Jammerbugt	-65	28
Holbæk	-62	-10
Ikast-Brande	-62	-11
Billund	-61	-8
Svendborg	-61	46
Horsens	-60	-24

Anm.: Ændring i liggetider opgjort fra september 2018 til september 2020. Ændring i antal salg opgjort mellem 2. kvartal 2018 og 2. kvartal 2020. Opgørelsen indeholder kun parcel- og rækkehuse.

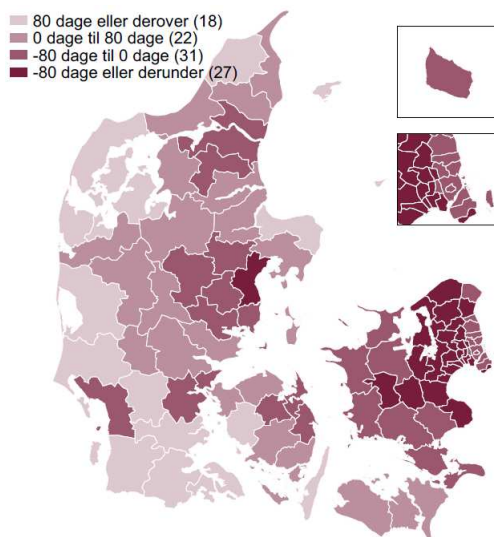
Kilde: Finans Danmark og egne beregninger

For at forstå de udfordringer, der opleves med finansiering i landdistrikterne, kan det derfor være illustrativt at se på udviklingen på boligmarkedet over en længere periode.

Udviklingen i liggetiderne i dag i forhold til finanskrisearene, hvor liggetiderne steg i såvel de største byer som i landdistrikterne, viser, at liggetiderne i mange yderkommuner fortsat ligger betydeligt over liggetiderne under finanskrisen (Figur 8.2), hvor boligmarkedet ellers var svagt med lav aktivitet. Ser man på for eksempel nordjyske kommuner som Jammerbugt, Hjørring og Morsø, er liggetiderne fortsat højere end under finanskrisen, selvom antallet af solgte boliger i nogle af disse kommuner er steget, og liggetiderne er faldet de seneste år. Alt i alt har de seneste års højkonjunktur således ikke ændret billedet af et relativt svagt boligmarked i mange yderområder.

Der er således tegn på en strukturel ændring på boligmarkedet, hvor efterspørgslen er stærkere i og omkring større byer og svagere i de mest yderligt liggende områder. Skal der således for alvor sikres en bedre balance i efterspørgslen mellem by- og yderkommuner, vil det kræve initiativer, der styrker grundlaget for at bo og arbejde i landdistrikterne.

Figur 8.2 Ændring i liggetid for huse siden finanskrisen

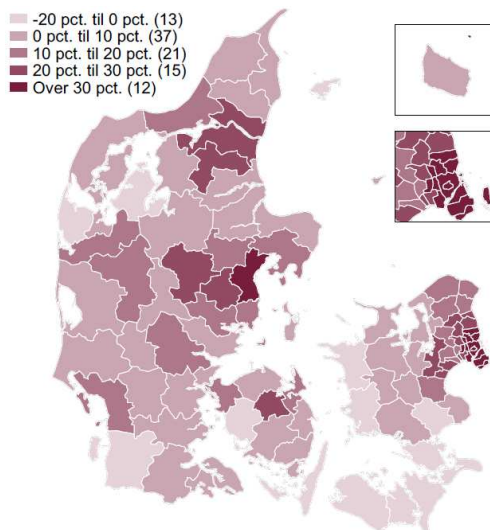

Anm.: Gennemsnitlig liggetid opgjort i perioden oktober 2008-september 2009 ift. perioden oktober 2019-september 2020.

Kilde: Finans Danmark og egne beregninger

Udviklingen i udestående udlån fra 2014 til 2020 er vokset i 85 ud af i alt 98 kommuner (Figur 8.3). Det dominerende billede er således, at udlånet vokser, også i mange kommuner, der ikke er beliggende i nærheden af de største byer. Men der er kommuner i for eksempel Vestjylland, Sønderjylland og Sydvestsjælland, hvor det samlede udlån er faldet.

Figur 8.3 Vækst i udlån fra 2014 til 2020

Anm.: Ændring i beholdningen af realkreditudlån til husholdninger.

Kilde: Danmarks Nationalbank og egne beregninger

Penge- og realkreditinstitutters grundlag for at låne ud bliver, med den gældende økonomiske struktur, skrøbeligere i områder med vigende befolkningstal og med butikker samt uddannelsesinstitutioner, der lukker. Det indebærer en større risiko for banker og realkreditinstitutter at låne ud i sådanne områder, da der hersker usikkerhed om omsætteligheden af de ejendomme, der ligger til sikkerhed for lånene. Pantsikkerhed er central i den danske realkreditmodel.

Der har tidligere været gennemført udvalgsarbejde, der har undersøgt udfordringer med at få lån i landdistrikterne. Konklusionen har været, at finansieringsudfordringerne er af ikke-finansiell karakter. Der er dog sket præciseringer af enkelte dele af den finansielle regulering, for eksempel den såkaldte 6-månedersregel i forbindelse med værdiansættelse af fast ejendom.

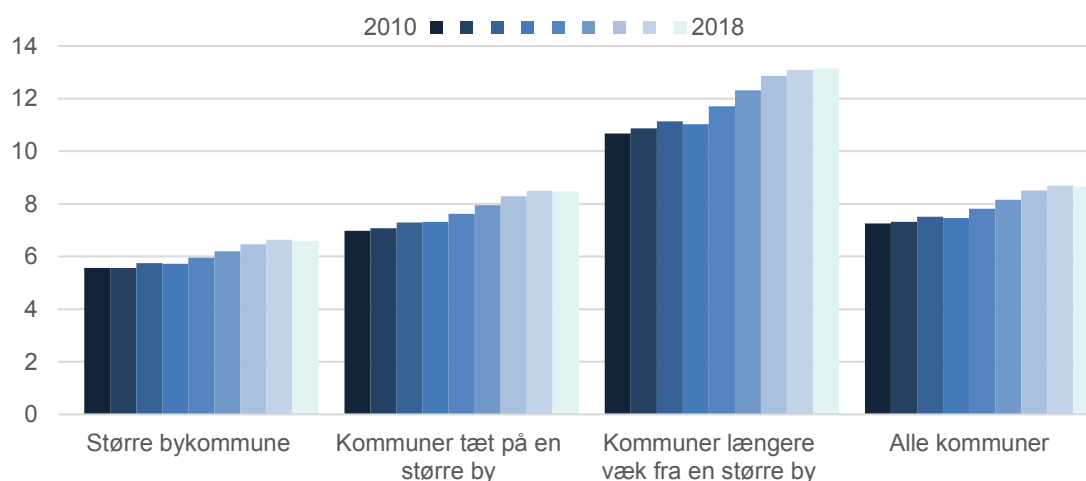
9. MOBILITET OG INFRASTRUKTUR, DER BINDER LANDET SAMMEN

Den trafikale og digitale infrastruktur har stor betydning for tilgængeligheden til eksempelvis uddannelsestilbud, arbejdsmarked, offentlig og privat service samt kulturelle tilbud. Trafikal og digital infrastruktur har dermed stor betydning for mulighederne for udvikling i landdistrikterne.

Den trafikale infrastruktur danner grundlaget for blandt andet arbejdskraftens mobilitet, en effektiv varetransport og for adgangen til uddannelser. En høj mobilitet og forøget pendling øger mulighederne på arbejdsmarkedet.

Mere end 1,3 mio. danskere pendler mere end ti kilometer til arbejde. Det svarer til ca. 50 pct. af de beskæftigede. Udviklingen går mod en større villighed til at transportere sig over store afstande i forbindelse med arbejdet. Dette skyldes ikke mindst bedre infrastruktur og dermed mindre transporttid. Således er andelen, der pendler mere end 50 km, steget fra ca. 7 pct. i 2010 til 9 pct. i 2020. Andelen af pendlere, der kører mere end 50 km dagligt, er markant højere i kommuner længere væk fra en større by end tættere på de større byer, jf. fFigur 9.1.

Figur 9.1 Andel af pendlere, der pendler mere end 50 km til arbejde, 2010-2018 (pct.)

Anm.: Opgjort som afstand mellem bopæl og arbejdssted inden for Danmark.
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger

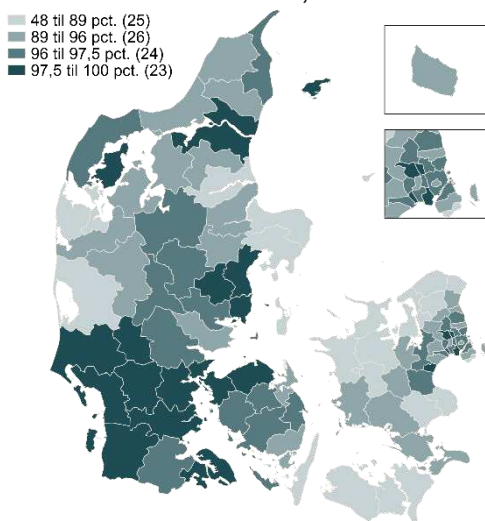
God internetforbindelse giver mulighed for at arbejde hjemmefra, deltage i fjernundervisning mv., og dermed kan en god forbindelse opveje for afstand mellem bopæl og arbejdsplads eller uddannelse. En god internetforbindelse udgør i højere og højere grad også en forudsætning for et velfungerende samspil mellem offentlige institutioner, borgere og virksomheder – særligt i tyndere befolkede egne.

De fleste borgere og virksomheder i Danmark har god dækning, når det gælder højhastighedsbredbånd med hastighed på mindst 100 Mbit/s download og 30 Mbit/s upload. I 2020 havde 94 pct. af alle boliger og virksomheder adgang til mindst 100/30 Mbit/s. Det er en stigning på 3 procentpoint fra 2018, jf. fFigur 9.2.

På regionalt plan er Region Sjælland ved at indhente de fire andre regioner, når det kommer til udbredelsen af bredbånd med mindst 100/30 Mbit/s. Med en dækningsprocent på 97 er Region

Syddanmark tættest på at komme i mål med opfyldelse af den nationale bredbåndsmålsætning om, at alle boliger og virksomheder skal have adgang til mindst 100/30 Mbit/s senest i 2020, jf. Figur 9.3.

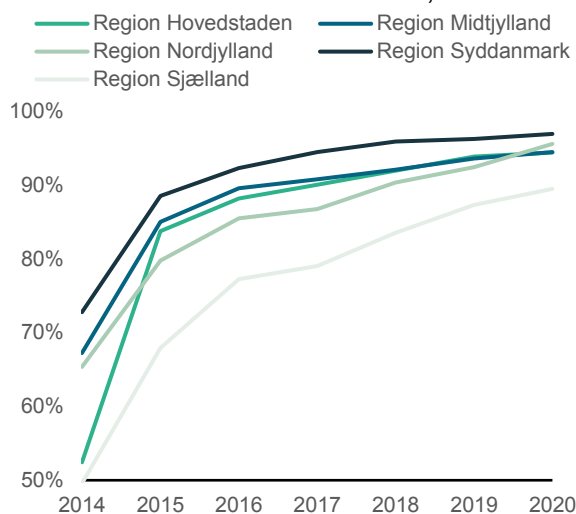
Figur 9.2 Andelen af boliger og virksomheder med 100/30 Mbit/s, 2020

Anm.: Bygger på kortlægning af data indhentet fra teleoperatørerne. Af fastnetteknologier indgår xDSL/kobber, kabel-tv, fiber og fast trådløst i kortlægningen.

Kilde: tjeckditnet.dk (Energistyrelsen)

Figur 9.3 Udviklingen i andelen af boliger og virksomheder med 100/30 Mbit/s, 2014-2020

Anm.: Bygger på kortlægning af data indhentet fra teleoperatørerne. Af fastnetteknologier indgår xDSL/kobber, kabel-tv, fiber og fast trådløst i kortlægningen.

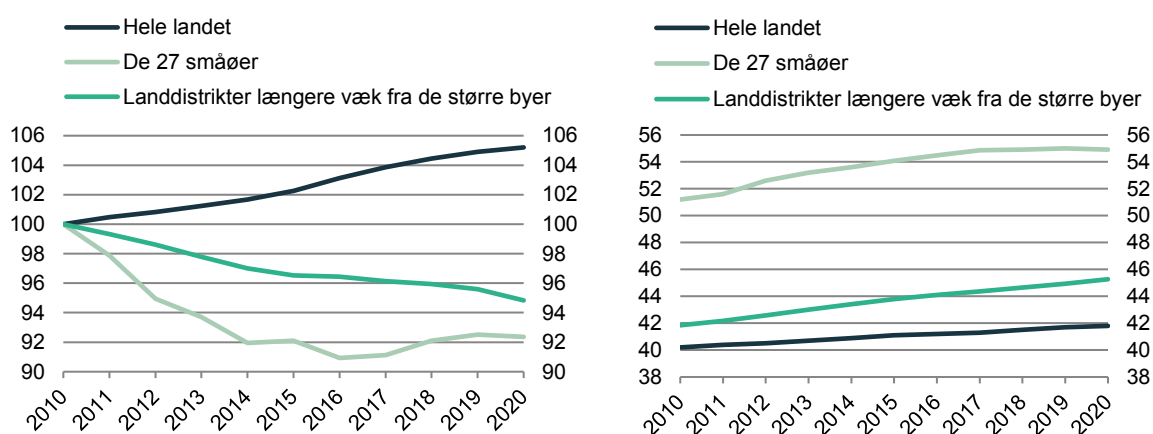
Kilde: tjeckditnet.dk (Energistyrelsen)

10. UDVIKLINGEN PÅ DE DANSKE SMÅØER

De 27 danske småøer har en unik position i landdistrikterne, og hver enkelt ø udgør et afgrænset lokalsamfund. Derfor kan de danske småøer ses som særlige områder, der har mere til fælles med hinanden, end de har med landdistrikterne i de kommuner, de er en del af.

Det samlede befolkningstal på de små danske øer var 4.506 i 2020. Øerne har over en længere periode oplevet et fald i befolkningstallet. De sidste seks år har det samlede befolkningstal dog ligget på et mere stabilt niveau, og siden 2016 har der været en beskedent fremgang i indbyggertallet i modsætning til udviklingen i landdistrikterne længere væk fra de større byer. Befolkningens gennemsnitsalder på småøerne ligger væsentligt over landsgennemsnittet, og stigningstakten er højere, dog ser den ud til at have stabiliseret sig i de senere år, jf. figur 10.1.

Figur 10.1 Udvikling i befolkningstal samt gennemsnitsalder, 2010-2020

Anm.: Befolkningsudviklingen er indekseret med udgangspunkt i 2010=100. Gennemsnitsalderen på småøerne er beregnet med sognedata. Kun sogne, som helt udgøres af småøer, er inkluderet, hvorfor enkelte øer er udeladt af opgørelsen.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

De danske småøers forbindelser til fastlandet varierer meget. For flere øers vedkommende er det svært at kombinere en bopæl på en ø med et arbejde på fastlandet, særligt hvis der også er væsentlig transporttid på fastlandet. Derfor er det vigtigt, at der er lokale arbejdspladser på de danske småøer. Fra 2013 til 2018 er beskæftigelsen steget med 5,9 pct., hvilket er højere end i landdistrikter og byområder længere væk fra de større byer. Beskæftigelsesfrekvensen er dog stadig lavere, jf. tabel Tabel 10.2.

Tabel 10.2 Socioøkonomiske nøgletal for de danske småøer

	Byområder i eller tæt på de største byer	Byområder længere væk fra de største byer	Landdistrikter tæt på de største byer	Landdistrikter længere væk fra de største byer	De 27 småøer
Beskæftigelsesfrekvens (2018)	74,2%	71,9%	79,4%	75,8%	69,0%
Udvikling i beskæftigelse (2013-2018)	10,5%	5,5%	7,6%	3,7%	5,9%
Bruttoledighed (2018)	4,1%	4,2%	2,8%	3,3%	3,0%

Andel beskæftigede i primære erhverv (2018)

0,5%

1,0%

4,1%

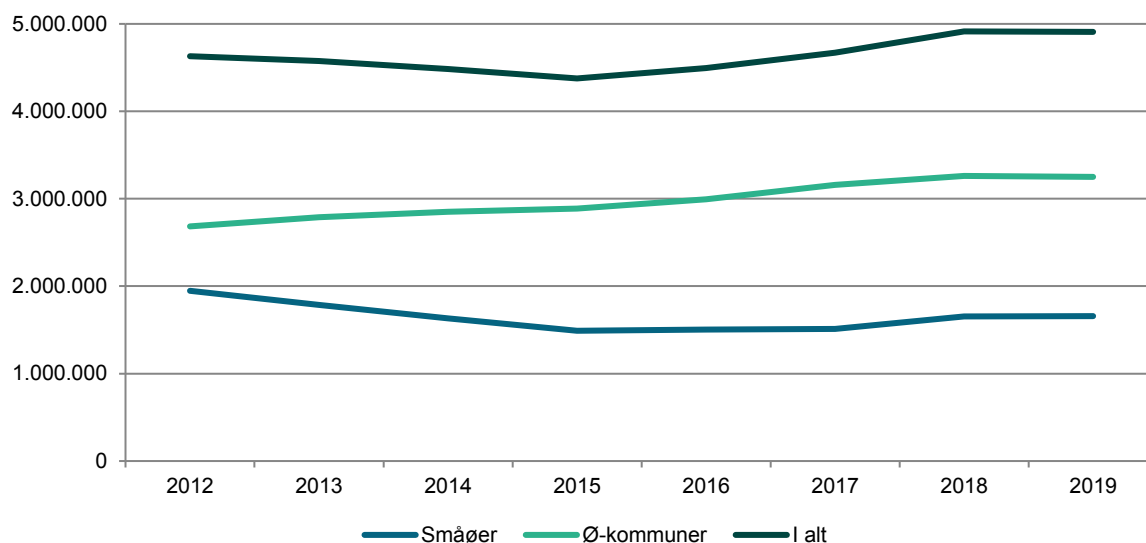
5,5%

6,6%

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Øerne er ofte afhængige af gode færgeforbindelser med et højt antal færgeafgange og gode sejltider for at fastholde og tiltrække nye øboere. Det samlede passagertal faldt i perioden 2012-2015. I 2015 blev færgetaksterne nedsat, og efterfølgende er det samlede passagertal steget. I hele perioden har der været fremgang i passagertallet til ø-kommunerne, mens passagertallet til småøerne, på trods af en stigning i de senere år, stadig ligger under niveauet for 2012, jf. Figur 10.3.

Figur 10.3 Udvikling i antallet af passagerer til danske øer, 2012-2019

Anm.: Ø-kommuner (Læsø, Samsø, Fanø, Ærø), småøer (Orø, Sejerø, Agersø, Omø, Fejø, Femø, Baagø, Lyø, Avernakø, Skarø, Drejø, Strynø, Aarø, Endelave, Venø, Anholt, Tunø og Fur). Oplysninger om færgeruterne til Nekselø, Bjørnø, Hjortø, Birkholm, Barsø, Hjarnø, Egholm samt ruten Orø-Hammer Bakke (privatejet) indgår ikke, da disse ruter primært grundet deres størrelse ikke indberetter data til Danmarks Statistik.

Kilde: Danmarks Statistik og Social- og Indenrigsministeriet

11. REGERINGENS KONKRETE INITIATIVER

Levende lokalt erhvervsliv og arbejdspladser

Sommerpakken

Med Aftale om sommerpakken af 19. juni 2020 iværksatte regeringen og Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti og Alternativet en lang række initiativer til i alt 700 mio. kr., der blandt andet kom landets turisme- og kulturerhverv til undsætning ved at give danskerne bedre mulighed for at dyrke kultur- og naturoplevelser i sommermånederne. Sommerpakken afsatte blandt andet 186,5 mio. kr., som gav danskerne mulighed for at få halv pris på entrebilletter til udvalgte kultur- og foreningsoplevelser i skolernes sommerferie. 37,5 mio. kr. blev afsat til et initiativ med 50.000 såkaldte rejsepas med otte dages fri-rejse-billet med kollektiv transport. 70 mio. kr. blev afsat til at give sommerhusudlejerne en økonomisk håndsrækning gennem en forhøjelse af bundfradraget ved udlejning af sommerhuse. For at styrke indsatsen for genstart af turismen i både hovedstaden og i kyst- og naturturismen blev der endvidere afsat henholdsvis 15 mio. kr. til Wonderful Copenhagen og 15 mio. kr. til Dansk Kyst- og Naturturisme. Og endelig blev det besluttet at nedsætte et genstartsteam for turisme og oplevelsesøkonomi, som i september 2020 kom med anbefalinger til en genstart af turismeerhvervet efter corona-krisen. Der er afsat 485 mio. kr. på tværs af otte genstartsteams til initiativer, der kan styrke eksporten inden for de enkelte erhverv.

Oprettelse af otte nye skattecentre

Regeringen meldte i februar 2020 ud, at skatteforvaltningen skal styrkes ved at ansætte 1.000 ekstra kontrolmedarbejdere samt oprette otte nye skattecentre i perioden 2020-2023. Der etableres fire skattecentre i Jylland, hvor 500 nye arbejdspladser oprettes, to på Fyn, hvor 250 nye arbejdspladser oprettes, og to på Sjælland, hvor 250 nye arbejdspladser oprettes. I oktober 2020 åbnede de to første nye skattecentre i Fredericia og Frederikssund, og i 2021 åbner de to næste skattecentre i Viborg og Esbjerg. Placeringen af de nye skattecentre skal bidrage til at sikre udvikling og muligheder bredt i hele landet.

To energigøer med 5 GW tilkoblet

Med Klimaaftale for energi og industri mv. 2020 er det besluttet, at der senest i 2030 skal etableres to energigøer med i alt 5 GW tilkoblet. Energigøerne bliver verdens første og skal fremtidssikre dansk havvindudbygning. Den ene placeres i Nordsøen og skal have en kapacitet på 3 GW i 2030 med plads til mindst 10 GW på sigt. Den anden placeres på Bornholm og skal have en kapacitet på 2 GW. Havvindmøller skal sikre, at vi i de kommende år kan elektrificere flere dele af samfundet og samtidig bidrage til, at strømforbruget er grønt. Strømmen fra energigøerne kan desuden eksporteres til vores nabolande og dermed bidrage til den grønne omstilling i Europa. På sigt skal energigøerne kunne tilkoble teknologier, herunder PtX. Udviklingen og driften af energigøerne vil have væsentlige positive effekter på beskæftigelsen.

Erhvervsfremmesystemet

Den 1. januar 2019 trådte det nye erhvervsfremmesystem i kraft. I det nye system får virksomhederne en markant enklere og mere effektiv adgang til den kommunale erhvervsservice og til statslige erhvervsfremmeordninger. Erhvervsministeren og Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse har i marts 2020 indgået aftale om en ny strategi for Erhvervsfremme i Danmark 2020-2023. Med aftalen rykker beslutningerne tættere på de lokale virksomheder og får et stærkt fokus på blandt andet erhvervsudvikling, der bidrager til et sammenhængende Danmark.

Udviklingsplan for Sjælland og øerne

Dansk Kyst- og Naturturisme har i samarbejde med 17 sjællandske kommuner, turismeorganisationerne på Sjælland og øerne og Realdania og i dialog med blandt andet Erhvervsministeriet, Slots- og Kulturstyrelsen og Naturstyrelsen udarbejdet en udviklingsplan for Sjælland og øerne med henblik på at øge turismeomsætningen i regionen frem til 2025. Udviklingsplanen blev lanceret den 31. august 2020 og indeholder 21 konkrete tiltag fordelt under fem indsatsområder: Stærke kraftcentre, større oplevelsesværdi, bæredygtig kapacitetsudvikling, bedre adgang og mobilitet og øget kendskab.

Handleplan for outdoor-turisme

Dansk Kyst- og Naturturisme har i dialog med repræsentanter fra blandt andet Erhvervsministeriet, Miljø- og Fødevarerministeriet, Naturstyrelsen og Danske Destinationer udarbejdet en handleplan. Handleplanen blev offentliggjort i 2019 og skal skabe grundlaget for, at Danmark kan udvikle sig til et af Europas bedste rejsemål for outdoor-turisme. Det skal blandt andet ske gennem udvikling af udvalgte outdoor-tilbud, en sammenhængende infrastruktur og et varieret udbud af kommercielle naturoplevelser.

National turismestrategi

Erhvervsministeren har i december 2019 bedt Det Nationale Turismeforum igangsætte arbejdet med at formulere en ambitiøs strategi for bæredygtig vækst i dansk turisme. Det Nationale Turismeforum består af repræsentanter for turismeerhverv, kommuner, destinationsselskaber, forskning og staten. Det Nationale Turismeforum forventer at offentliggøre strategien i første halvår 2021.

International markedsføring af Danmark

Med Aftale om udfasning af hjælpepakker, stimuliinitiativer og eksportinitiativer afsatte regeringen og Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti og Alternativet 50 mio. kr. i 2020 til VisitDenmarks arbejde med turismemarkedsføring af Danmark internationalt med henblik på at genstarte den danske turismeindustri.

Stærke lokalsamfund og beslutninger tæt på borgerne

Udligningsreform

Regeringen og Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Alternativet indgik d. 5. maj 2020 Aftale om reform af det kommunale tilskuds- og udligningssystem. Aftalen betyder, at der etableres et særligt tilskud til udsatte ø- og yderkommuner på 1,5 mia. kr. og et tilskud til udsatte hovedstadskommuner på 0,6 mia. kr. I alt medfører aftalen, at ca. 1,4 mia. kr. bliver flyttet til landets 30 yderkommuner, og samtidig bliver der sikret en ekstra statslig finansiering til kommunerne for op til 6,5 mia. kr. i 2021 og 5,5 mia. kr. varigt. Med aftalen om en reform af udligningssystemet bliver der skabt et mere robust og enkelt udligningssystem, som giver stabilitet og forudsigelighed om de økonomiske rammer for kommunerne. Med aftalen skabes forudsætningerne for et Danmark i bedre balance. Aftalen skaber grundlaget for et mere robust udligningssystem, hvor en række kendte problemer løses, samt et udligningssystem, der får Danmark til at hænge bedre sammen.

Lokale aktionsgrupper (LAG) og lokale aktionsgrupper i fiskeriområder (FLAG)

Lokale aktionsgrupper (LAG og FLAG) er lokalt forankrede foreninger, som skaber udvikling og innovation i lokalsamfundene ved blandt andet at tildele tilskudsmidler til relevante projekter.

Regeringen har i 2020 afsat 30 mio. kr. ekstra til LAG-projekter, der fremmer bæredygtig udvikling og grøn omstilling. Tilførslen af de 30 mio. kr. var en tilbagerulning af den tidligere regerings besparelse på LAG, der blev indført i 2015. Regeringen tilbageruller også for 2021 V-regeringens besparelse, således at der, i lighed med i år, er afsat 93 mio. kr. til LAG i 2021.

Landdistriktspuljen

Landdistriktspuljen fremmer landdistriktsudvikling gennem støtte til projekter og udvalgte aktører. Puljens formål er at støtte projekter, der kan fremme beskæftigelse, erhvervsudvikling, service, levevilkår, bosætning samt lokale kultur- og fritidsaktiviteter i landdistrikterne og de små øsamfund, eller som kan belyse landdistrikternes udviklingsvilkår og informere om udviklingsmulighederne i landdistrikterne. Der er afsat 17,4 mio. kr. til forsknings- og informationsprojekter, forsøgsprojekter og projekter på de danske småøer i 2020. Heraf er 10 mio. kr. uddelt til grønne og bæredygtige projekter i første del af 2020.

Fast basisbevilling til Center for Landdistriktsforskning

Der er i november 2020 indgået en politisk aftale for Center for Landdistriktsforskning ved Syddansk Universitet i Esbjerg, der sikrer centeret 1,5 mio. kr. i årlig støtte fra Landdistriktspuljen. Center for Landdistriktsforskning er desuden blevet forpligtet til at prioritere kommunikation og formidling af centerets forskningsresultater. Derfor øremærkes 0,1 mio. kr. til et formaliseret samarbejde mellem forskningsinstitutioner på landdistriktsområdet og Videncenter for Landdistrikter under Landdistrikternes Fællesråd.

Nærhed i sundhedsvæsenet

Løft til regionerne

Regeringen har med økonomiaftalen med Danske Regioner for 2020 løftet det regionale sundhedsvæsen med 1,5 mia. kr. samt aftalt, at antallet af hoveduddannelsesstillinger i almen medicin skal løftes med 100 ekstra forløb, så der kan komme flere praktiserende læger til gavn for borgere i hele landet. Med aftale om regionernes økonomi for 2021 er der enighed om at fortsætte implementeringen af sidste års aftale om 100 ekstra hoveduddannelsesforløb i almen medicin. Med finanslovaftalen for 2020 blev regionerne prioriteret med yderligere 600 mio. kr. i 2020 og 900 mio. kr. fra 2021 til bedre psykiatri og flere sygeplejersker.

Digitale løsninger i den nære indsats

Regeringen har besluttet at videreføre og igangsætte nye telemedicinske løsninger, som for eksempel videokonsultationer og hjemmemonitorering, som sikrer, at flere sundhedsopgaver løses tættere på borgeren i et nært og sammenhængende sundhedsvæsen. Det medvirker til en mere fleksibel kontakt, hvor der i højere grad kan tages højde for individuelle behov. Telemedicinske løsninger, som videokonsultationer med sygehus, kommune og almen praksis og hjemmemonitorering af borgere, giver mulighed for, at borgere i alle egne af Danmark har en let og fleksibel digital adgang til sundhedsvæsenet.

Adgang til uddannelse

Styrkelse af erhvervsuddannelserne

Med aftalen om finansloven for 2020 afsatte regeringen 175 mio. kr. i 2020 og 185 mio. kr. årligt i perioden 2021-2023 til en forlængelse og en yderligere forhøjelse af kvalitetspuljen til erhvervsuddannelserne. Kvalitetspuljen har til formål at styrke kvaliteten på erhvervsuddannelserne.

Trepartsaftale om ekstraordinær hjælp til elever og lærlinge samt virksomheder

Trepartsaftale mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter fra maj 2020 om 5,4 mia. kr. fra Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB) til ekstraordinær hjælp til elever og lærlinge samt virksomheder. Formålet med aftalen er at holde en hånd under elever, lærlinge og danske virksomheder i hele landet gennem blandt andet løntilskud til arbejdsgivere, som har og ansætter lærlinge og styrket skolepraktik på erhvervsskolerne.

Øget udkantstilskud til almene gymnasier

I forbindelse med Aftale om udmøntning af negativ budgetregulering i 2020 og frem optaget i forbindelse med Aftale om bedre veje til uddannelse og job er det samlede udkantstilskud til almene gymnasier forhøjet med 8,7 mio. kr. årligt fra 2020 og frem. Udkantstilskuddet ydes til almene gymnasier med færre end 430 årselever, og som ligger mere end 20 km fra nærmeste gymnasium. Formålet er at understøtte et bredt geografisk udbud af almen-gymnasiale uddannelser og almene gymnasier beliggende i tyndt befolkede områder.

Analyser af det videregående uddannelseslandskab

Regeringen har igangsat analyser af uddannelseslandskabet for blandt andet de videregående velfærdsuddannelser. Grundlaget skal blandt andet anvendes i arbejdet mellem Uddannelses- og Forskningsministeriet, kommuner, regioner og uddannelsesinstitutioner om mulighederne for at etablere nye uddannelses tilbud. Formålet er at understøtte uddannelser i hele landet, så alle unge har gode uddannelsesmuligheder, uanset hvor i landet de bor.

Flere midler til STEM-uddannelser i hele landet

Regeringen og aftalepartierne bag bevillingsreformen for de videregående uddannelser har fordelt 102 mio. kr. til at øge optaget på uddannelser inden for teknik, it og naturvidenskab (STEM-uddannelser) i perioden 2019-2022. Midlerne fordeles efter en model, så der etableres mange studiepladser uden for de store byer. Formålet er at uddanne flere inden for STEM-området i hele landet til gavn for det lokale og regionale erhvervsliv.

Nye uddannelsesudbud uden for de store byer

Uddannelses- og forskningsministeren godkendte i efteråret 2019 en række nye uddannelsesudbud på baggrund af ansøgninger fra uddannelsesinstitutionerne. Der blev godkendt 19 nye uddannelsesudbud, hvoraf 15 uddannelsesudbud var uden for de fire største byer. Det skal bidrage til, at alle unge har gode uddannelsesmuligheder, uanset hvor i landet de bor.

Særtilskud til små erhvervsskoler i tyndt befolkede områder

I forbindelse med aftalen Fra folkeskole til faglært – Erhvervsuddannelser til fremtiden blev der afsat 10 mio. kr. i 2019 til et særtilskud til små erhvervsskoler, der modtager udkantstilskud, og som har under 450 årselever. Regeringen har sammen med aftalekredsen besluttet at videreføre særtilskuddet for perioden 2020-2022. Særtilskuddet skal være med til at opretholde og styrke eksisterende uddannelses tilbud i tyndt befolkede områder, så det fortsat er muligt og attraktivt for unge at uddanne sig i tyndt befolkede områder.

Pulje til lukningstruede VUC-afdelinger

I forbindelse med finansloven for 2020 har regeringen afsat i alt 50 mio. kr. i perioden 2020-2023 til lukningstruede VUC-afdelinger. VUC'er, som har en lukningstruet afdeling, vil kunne søge om at få del i midlerne. Formålet med puljen er at sikre en bred uddannelsesdækning, så alle voksne, der har brug for at få opkvalificeret deres almene kompetencer, kan tilgå et tilbud inden for relativt nær afstand af deres hjem.

Indsats for ungdomsuddannelser i hele landet

Regeringen har gennemført et midlertidigt stop for fusioner mellem gymnasier, VUC'er og erhvervsrettede institutioner for at forhindre yderligere centralisering. Der er undtagelser fra dette stop, for eksempel hvis en fusion kan skabe bedre uddannelsesmuligheder i tyndt befolkede områder. Regeringen har desuden gennemført et eftersyn af institutionslandskabet samt et eftersyn af tilskuds- og taxametersystemet. På baggrund af dette vidensgrundlag forventer regeringen at gennemføre initiativer, der skal skabe bedre rammer for adgang til ungdomsuddannelser i hele landet. I efteråret 2020 vil de første skridt hertil blive taget i forhandlingerne om elevfordeling på gymnasieområdet og ændringer af taxametersystemet.

Politi og tryghed i hele Danmark

Ny flerårsaftale for politiet og anklagemyndigheden

Regeringen ønsker et nærværende politi, der er synligt, tilgængeligt og tæt på borgerne. Derfor vil regeringen styrke politiets synlighed og lokale tilstedeværelse i hele landet med etableringen af 20 nye nærpolti-enheder. De nye nærpolti-enheder skal placeres geografisk spredt i hele landet under hensyn til blandt andet afstanden til eksisterende lokationer med begrænset borgerbetjening og kriminalitetsniveauet, ligesom regeringen ønsker at styrke politiets tilstedeværelse i de særligt udsatte boligområder.

Regeringen ønsker også flere lokalbetjente med kendskab til de lokale kriminalitetsudfordringer, som kan bidrage til øget tryghed og nedbringelse af den borgervendte kriminalitet. Derfor vil regeringen samtidig med de 20 nye nærpolti-enheder styrke det lokale og tryghedsskabende politiarbejde med 110 ekstra lokalbetjente, der er koblet til de nye enheder.

Herudover styrkes den lokale tilstedeværelse på tværs af landet med yderligere 40 lokalbetjente, så det lokale politiarbejde i alt styrkes med 150 dedikerede lokalbetjente. Med initiativet vil der på landsplan være ca. 550 dedikerede lokalbetjente i 2024.

Regeringen vil sikre, at flere politiopgaver løses i politikredsene tættere på borgerne. Konkret skal der via en reform af Rigspolitiet blandt andet være 150 flere operative politibetjente i kredsen til at løse politiopgaver. En del af opgaverne er tidligere blevet løst centralt i Rigspolitiet, men vil fremover skulle løses lokalt i kredsen tæt på borgerne, ligesom en del af betjentene skal styrke straffesagsbehandlingen i politikredsene.

Gode fysiske rammer og boliger

Partnerskab for levende bymidter

Regeringen har oprettet et partnerskab for levende bymidter med det overordnede formål at understøtte kommunernes arbejde med at fastholde og skabe levende bymidter i små og mellemstore byer. I partnerskabet indgår organisationer med særlig viden inden for detailhandelsbranchen, ejendomsbranchen, erhvervslivet, kultur og byliv, bysamarbejder og kommuner, Kulturministeriet og Erhvervsministeriet. Partnerskabet har fokus på at fastholde liv og aktiviteter i små og mellemstore byer og skal blandt andet analysere igangværende projekter og foretage en systematisk erfaringsopsamling af gode eksempler på levende bymidter. Målet er en værktøjskasse med forslag til løsninger og konkrete greb til bymidteudvikling og -omstilling samt at komme med anbefalinger til statslige indsatser. I fase to skal de konkrete forslag afprøves i 3-5

byer, som skal udarbejde konkrete udviklingsstrategier i partnerskab mellem kommunen, handelsstandsforeningen og evt. andre lokale aktører. Udviklingsstrategien skal danne rammen om en mere målrettet og sammentænkt indsats fra såvel offentlige som private aktører i byen.

Grøn toning af Landdistriktsprogrammet

Med regeringens beslutning om grøn toning af Landdistriktsprogrammet 2020 ændres en række ordninger, så de bliver grønnere og blandt andet bidrager til at nå regeringens ambitiøse klimamål. I alt er der afsat 315 mio. kr. til indsatser på Miljø- og Fødevareministeriets område. Konkret kommer der 65 mio. kr. til private, som vil rejse ny skov på deres landbrugsjord, 15 mio. kr. til at forbedre naturkvaliteten på overdrev og andre lysåbne naturtyper og 170 mio. kr. til to nye staldmoderniseringsordninger, som skal sikre nyere og grønnere teknologi end tidligere. Samtidig er der afsat yderligere 65 mio. kr. til kvælstofindsatsen i 2020.

Evaluering af planloven

I 2016 indgik den daværende regering en bred aftale med Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti om modernisering af planloven. Den moderniserede planlov trådte i kraft d. 15. juni 2017 og har givet kommuner, virksomheder og borgere bedre muligheder for at skabe vækst og udvikling, samtidig med at der værnes om et godt miljø og en righoldig natur. Planloven evalueres frem mod første kvartal 2021. Formålet med evalueringen er at undersøge, hvorvidt planlovgivningen under respekt for beskyttelsen af natur og landskab eventuelt kan fornys og forenkles yderligere, så reglerne bedre imødekommer nutidens og fremtidens behov hos kommuner, borgere og virksomheder.

Analyse af boligmarkedet i landdistrikterne

Boligministeren har igangsat en analyse, der fokuserer på, hvordan der kan sikres en positiv udvikling på boligmarkedet i landdistrikterne og de mindre provinsbyer særligt med henblik på tilpasning af boligforsyningen. Analysen forventes færdig i december 2020. Der er behov for, at der kan udarbejdes nogle langsigtede og helhedsorienterede planer for tilpasningen og udviklingen af boligmassen de steder i landdistrikterne og de mindre provinsbyer, hvor boligudbuddet ikke matcher efterspørgslen.

Større kontrol med boligspekulanter

Regeringen vil sætte en stopper for udlejningen af boliger, der i praksis er ubeboelige som følge af sundheds- eller brandfare. Det sker i form af et nyt lovforslag, der blev fremsat i oktober 2020. Ordningen vil indebære, at udlejere af boliger opført for mere end 40 år siden, der ikke har været udlejet inden for det seneste år, skal anmelde boligen til kommunalbestyrelsen, før der sker udlejning. Lovforslaget udmønter den politiske aftale om en anmeldelsesordning til at modvirke udlejning af ubeboelige boliger af 28. december 2018. Det er forventningen, at lovændringen træder i kraft i januar 2021.

Fortsættelse af nedrivningspuljen

Regeringen har på finansloven for 2020 afsat ca. 145 mio. kr. i 2020 til støtte til nedrivning og istandsættelse mv. af boliger og bygninger i landdistrikterne. Den statslige nedrivningspulje bidrager til en positiv udvikling i landdistriktskommunerne, som i forvejen har en presset økonomi og derfor kan have svært ved finansiere nedrivningen alene.

Pulje til multifunktionel jordfordeling

Regeringen og aftaleparterne bag tørkepakken er blevet enige om en model for multifunktionel jordfordeling, hvor kommuner kan søge om at få dækket udgifter til jordfordeling. Det skal ske

gennem lokale projekter, som blandt andet skal gavne klima, natur og landmænd over hele landet, men udgangspunktet er, hvad man lokalt er interesseret i. Der er afsat 150 mio. kr. til aftalen.

Særpulje i Landdistriktspuljen

Med Klimaaftale for energi og industri mv. 2020 er det besluttet at tilføre 10 mio. kr. årligt i 2021-2024 til Landdistriktspuljen. Midlerne har til formål at kompensere de lokalsamfund, som har mange vindmøller i nærområdet. Midlerne vil kunne støtte tiltag til forbedring af lokalsamfundet, herunder kultur- og fritidsaktiviteter i området, hvilket også forventes at øge den lokale jobskabelse.

Aftale om Sommer i naturen 2020

Regeringen og Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet indgik den 19. juni 2020 Aftale om bedre muligheder for, at danskerne kommer ud i naturen i sommeren 2020. Som led i aftalen gennemføres formidlingsindsatser, herunder indsatser for sårbare og udsatte grupper, og der etableres nye og opgraderes eksisterende faciliteter på statens naturarealer. Indsatser skal sikre gode oplevelser i den danske natur, hjælpe de mange besøgende med at sprede sig mest muligt i naturen og medvirke til, at flere, herunder sårbare og udsatte grupper og mennesker med handicap, kan komme ud i naturen.

Mobilitet og infrastruktur, der binder landet sammen

Mulighed for at understøtte mobilitet i yderområder

Den kollektive trafik i yderområderne er udfordret, og den konventionelle kollektive trafik er ofte ikke fleksibel eller attraktiv nok. I dialog med sektoren skal Transport- og Boligministeriet afsøge, om der er muligheder for at understøtte mobilitet i yderområderne via forsøgsordninger, hvor nye og alternative former for kollektiv trafik afprøves. Formålet er at sikre bedre mobilitet for befolkningen i landdistrikterne.

Vestdanmark Connected

Programmet "Vestdanmark Connected" er et ruteudviklingsprogram under Erhvervsministeriets område med inddragelse af Transport- og Boligministeriet, der arbejder for at tiltrække udenrigsflyruter til Vestdanmark. Programmet er for nyligt blevet styrket med Aftale om luftfartspakke af 25. juni 2020, hvor der blev afsat 9 mio. kr. til Vestdanmark Connected. Det generelle formål med programmet er at tiltrække nye flyruter med inbound turismepotentiale og betydning for erhvervslivet til de vstdanske lufthavne. Den øgede bevilling har til hensigt at øge aktiviteten i luftfartsbranchen efter udbredelsen af COVID-19 og dermed bidrage til at understøtte luftfartsrelaterede virksomheder i Danmark. Programmet giver mulighed for, at de vstdanske lufthavne kan søge om medfinansiering af markedsføringsaktiviteter til at understøtte tiltrækning af udenrigsflyruter, der ikke i forvejen betjenes af de vstdanske lufthavne.

Evaluering af taxiloven

Transport- og Boligministeriet gennemfører en evaluering af taxiloven. Som en del af evalueringen vil det blive belyst, hvorvidt de dele af taxiloven, der retter sig mod at understøtte taxikørsel i landdistrikter, anvendes af henholdsvis kørselskontorer og kommuner. Formålet er at afdække, hvorvidt de relevante aktører benytter sig af taxilovens særlige muligheder for at understøtte taxikørsel i landdistrikter.

Udmøntning af grøn buspulje på finansloven for 2020

I finansloven for 2020 blev der afsat 75 mio. kr. til en grøn buspulje. Den 22. april 2020 indgik aftalekredsen bag finansloven for 2020 en aftale om *Grøn buspulje til regionale busser og øer*, hvormed midlerne prioriteres til at dække en del af meromkostninger forbundet med den grønne omstilling af regional buskørsel og buskørsel på øer (med øer menes ø-kommuner uden bro eller landfast forbindelse). Formålet med buspuljen er at understøtte og accelerere den grønne omstilling af regional buskørsel samt buskørsel på øer.

Udviklingen på de danske småøer

Landdistriktspuljens støtte til projekter på de små øer

Landdistriktspuljen støtter initiativer og projekter, som kan skabe udvikling og arbejdspladser på småøerne. Det overordnede formål med puljens støtte til projekter på småøerne er at sikre levevilkårene og bosætningen i de små øsamfund. Projekterne kan opnå støtte i form af tilskud eller lån og skal iværksættes på en eller flere af de 27 småøer. Landdistriktspuljens anden ansøgningsrunde i 2020, hvor der blandt andet er udbudt midler til projekter på de små øer, havde ansøgningsfrist den 14. oktober 2020.

Forbedrede tilskudsordninger til nedsættelse af færgetakster

Som opfølgning på Aftale om justering af tilskudsordningerne til nedsættelse af færgetakster for personbefordring og godstransport på ikke-statslige færgeruter til og fra visse øer, som et enigt Folketing stod bag, er der fra 2019 og frem tilført yderligere 5,3 mio. kr. til ordningen på passagerområdet, ligesom der er etableret en særlig godsordning for Mandø. Endvidere har kommuner med små øer fået større fleksibilitet til at bruge tilskuddet i skolernes sommerferie, hvis der er plads på den lokale færge. De to tilskudsordninger er samtidig forenklet. Nedsættelse af færgetakster for personbefordring og godstransport på ikke-statslige færgeruter til og fra visse øer har til formål at understøtte erhvervslivet og turismen på øerne og dermed styrke bosætningen.

Gratis og billigere færgebilletter

I forbindelse med Aftale om sommerpakken blev det gjort gratis for alle gående og cyklende at sejle på de danske indenrigsfærger i hele juli 2020. Derudover er der afsat midler til reduktion af billetterpriser på ruten Rønne-Ystad og ruterne til de små øer samt Ærø, Fanø, Læsø og Samsø i august og september 2020. Formålet er at understøtte økonomien på øerne, som har været hårdt ramt af den ekstraordinære COVID-19-situation.

Mulighed for fravigelse af maksimumsbeløbet for opførelse af almene boliger

Maksimumsbeløbet for opførelse af almene boliger kan være en barriere for opførelse af almene boliger på småøer. Derfor blev der med Grøn boligaftale 2020 indgået aftale om, at der skal være mulighed for at fravige maksimumsbeløbet på småøerne. Det giver kommuner mulighed for at overskride maksimumsbeløbet for opførelse af almene boliger, hvis det lokalt vurderes hensigtsmæssigt. En overskridelse af maksimumsbeløbet betinges af, at kommunerne har fuld anvisningsret til boligerne.

Puljemidler til huslejenedsættelser og nye almene boliger

Med Grøn boligaftale 2020 blev det ligeledes besluttet at afsætte en pulje på 6 mio. kr. fra Landsbyggefonden til huslejenedsættelser til eksisterende almene boliger på småøerne. Huslejetilskuddet udgør 20.000 kr. årligt pr. bolig og ydes i perioden 2021-2026. Den samlede pulje kan støtte huslejenedsættelser i 50 almene boliger på småøerne. Parterne er derudover enige om at afsætte en pulje på 30 mio. kr. fra Nybyggerifonden i perioden 2021-2026 til nye almene

boliger på småøerne. Tilskudsandelen udgør 400.000 kr. pr. bolig, svarende til omkring godt 20 pct. af den samlede anskaffelsessum pr. bolig. Puljen kan støtte etableringen af 75 nye almene familieboliger på småøerne. Rammerne for udmøntning forelægges for aftalepartierne i efteråret 2020, således at puljen kan udmøntes fra 2021.